

KARIMA BENNOUNE

Tady vaše *fatwa* neplatí

Příběhy lidí
z islámského světa
bojujících proti
fundamentalismu
a násilí

Vyšehrad

Karima Bennounne

Your Fatwa Does Not Apply Here

Copyright © 2013 by Karima Bennounne

Translation © Kateřina Brabcová, Michaela Ponocná a Jindřich Mandáček, 2016

ISBN 978-80-7429-635-2

*Boualem Yekker byl jedním z těch,
kdo se rozhodli vzdorovat,
kteří si uvědomili, že když hordy,
jimž čelí, dokážou rozšířit strach
a vnutit ostatním mlčení, bude vše ztraceno.*

Tahár Džaút (1954–1993)

Poslední léto rozumu

Leile a Mohamedu Rezovi Kheddarovým, Abdurrahmanu Boroumandovi a Ahmadu Reshadu Mosadiqovi, kteří žijí dál v nezdolném boji za lidská práva těch, kteří je milují.

Amel Zenoune-Zouaniové, alžírské studentce práv. Právniče, kterou by bývala mohla být, a svobodné ženě, kterou byla.

Lachdarovi Bennounemu, mému dědečkovi, který nasadil život pro porážku kolonialismu, aby jeho potomci mohli žít svobodně.

Pro všechny, kteří – tak jako Boualem Yekker – stále vzdorují.

Obsah

ÚVOD

Všechno vypadá jinak, když před svým jménem vidíte slovo „smrt“	11
--	----

KAPITOLA PRVNÍ

Tvořivost versus temný kout: Příběhy z muslimských kulturních válek	39
--	----

KAPITOLA DRUHÁ

Otevřená produkce pro každého v pákistánském Karáči: Strážci kulturního prostoru	68
---	----

KAPITOLA TŘETÍ

Imáмова emancipovaná dcera a jiné příběhy: Ženy bojující proti ustáleným představám	85
--	----

KAPITOLA ČTVRTÁ

Promluvit a zemřít: Novináři píší o život	126
--	-----

KAPITOLA PÁTÁ

Pěstování růží v Trojúhelníku smrti	153
---	-----

KAPITOLA ŠESTÁ

Čtení Spinozy v Teheránu	184
--------------------------------	-----

KAPITOLA SEDMÁ

Ramadáňový turnaj v košíkové	207
------------------------------------	-----

KAPITOLA OSMÁ

Proč nenávidím al-Káidu:

Přežití a výzva fundamentalistickému terorismu 225

KAPITOLA DEVÁTÁ

Blues Sídí Bú Zíd a zelená vlna:

Putování arabským jarem a podzimem 256

KAPITOLA DESÁTÁ

Lidé al-Káidastánu:

Hlasy ze severního Mali 284

KAPITOLA JEDENÁCTÁ

Na checkpointu Kalandia pláče dítě:

odpor proti nespravedlnosti v rámci boje
proti muslimskému fundamentalismu 297

ZÁVĚR

Pozvedni hlas, dokud ještě lze zpívat 313

DOSLOV

Vaše fatwa tady stále ještě neplatí. 325

Poznámky 347

Poděkování 373

Ediční poznámka 376

Rejstřík 377

ÚVOD

Všechno vypadá jinak, když před svým jménem vidíte slovo „smrt“

Mohu ubránit svého otce před Ozbrojenou islámskou skupinou nožíkem na zeleninu?

To byla otázka, již jsem si kladla v úterý 29. června 1993. Toho dne mě v otcově bytě na předměstí Alžíru brzy ráno probudilo vytrvalé bušení na vstupní dveře. Bylo to přesně dva týdny po vraždě Dr. Mahfouda Boucebsiho, předního psychiatra v zemi, a týden od úkladné vraždy Mohameda Boukhobzy, sociologa a otcova bývalého kolegy na Univerzitě města Alžíru. Místní noviny to období popsaly slovy: „Tehdy každé úterý padl za obět kulkám... fundamentalistických vrahů jeden vědec.“¹ Boucebsiho, Boukhobzu a další zabily toho roku ozbrojené muslimské fundamentalistické skupiny, které sužovaly hlavně muslimské obyvatelstvo Alžíru. Učeného doktora Boukhobzu před očima jeho dcery svázali a podřízli mu krk.

Jedno úterý později, ve stejnou dobu, stáli nevitáni návštěvníci před vchodem do domu Mahfouda Bennouneho, profesora a otevřeného kritika několika po sobě jdoucích alžírských vlád a též ozbrojených fundamentalistů, kteří se stavěli proti nim. Skutečnost, že můj otec učil Darwina, už ve třídě vyvolala návštěvu vůdce Islámské fronty spásy, a než ho otec vyhodil, odsoudil otce jako obhájce „biologismu“. Ten, co teď bušil na dveře, nechtěl odhalit svou totožnost ani jít pryč. Snažili jsme se zjistit, kdo je s ním. Otec se v bytě nebál za sebe, ale zjevně za mě, tehdy studentku práv na návštěvě během letní pauzy. Otec se opakovaně pokoušel dovolat na policii. Na místní policejní stanici ani nezvedali telefon, patrně byli sami zděšení z rostoucí vlny ozbrojeného extremismu, jemuž padlo za obět mnoho alžírských policistů. Tomu, kdo byl za dveřmi, jsme měli čelit sami.

Tehdy jsem šla do kuchyně, našla nůž na zeleninu a zaujala postavení u vchodu. To, co se stalo doktoru Boukhobzovi, se už tady nestane, řekla jsem si. Nevím, co jsem si myslela: nejsem zrovna typ bojovnice. Otec se

na mě podíval a zakoulel očima. Ale mě nic jiného nenapadlo. A tak jsem tam stála.

Ta chvíle mi dala popud napsat tuto knihu.

To byl přesně začátek cesty, která mě nakonec dovede k tomu, že se budu dotazovat 286 lidí muslimského původu z dvaceti šesti zemí, kteří jako můj otec bojovali s fundamentalismem, abych zjistila, jak se vyrovnali s riziky, která boj doprovázejí. Doufám, že příběhy těch, kteří v zápase s fundamentalismem čelili ohni, budou mnohem užitečnější než můj pokus zaujmout bojové postavení s kuchyňským nástrojem.

Naštěstí nakonec nechtění a neznámí návštěvníci 29. června 1993 odešli. Nikdy jsme se nedozvěděli proč, nebo kdo přesně to byl. Možná je odradili přihlížející sousedé nebo silný kovový průmyslový rám, který dal právě otec na lehký dřevěný vstup do bytu instalovat. Ať už to bylo cokoli, co je přimělo odejít, někdo se za pár měsíců vrátí a nechá na kuchyňském stole vzkaz: „Považuj se za mrtvého.“ Na poštovní schránku načmárají „smrt Bennounemu“, a přitom ve francouzštině udělají tragikomickou pravopisnou chybu (*mor a Bennoune*). Když jednou uvidíte před svým jménem slovo „smrt“, vypadá svět hodně jinak.

Později přidají alžírští fundamentalisté jméno Mahfouda Bennouneho na „seznamy lidí, kteří budou zabiti“ ke jménům mnoha dalších – novinářů, intelektuálů, odborářů a bojovnic za práva žen – a vyvěsí je v mešitách ovládaných extremisty. Během období, jež začalo být známé jako „temné desetiletí“, zavraždí ještě víc otcových kolegů, jeho přátel a příbuzných, celkem až 200 000 Alžířanů. Ač došlo ke strašným věcem, mezinárodní společenství tyto události převážně ignorovalo. Stejně jako místní policie, která v červnu 1993 na naléhavé volání nereagovala, nechá svět všechny ty oběti, aby si poradily samy.

Nakonec můj otec, syn alžírského rolníka, který se stal profesorem a strávil celý život budováním mladé země, bude přinucen uprchnout ze svého bytu a vzdát se vyučování na univerzitě. Život v Alžírsku, tak jak jsme ho znali během mých pravidelných návštěv v obyčejném bytě v *cité*, na sídlišti na tehdy klidném předměstí Alžíru, bude minulostí.

„Baobab evokuje představu duchovní síly... a statečnosti... v neklidných dobách.“¹⁶

Ayesha Imamová a ženy, s nimiž po léta pracovala v nigerijské organizaci pro lidská práva žen BAOBAB, se všechny vyznačují přesně těmito vlastnostmi. Skupina, založená v roce 1996, bojuje za ochranu práv žen v bludišti nigerijského právního systému, v němž se církevní, sekulární a zvykové zákony a soudy překrývají. Ayesha mi říká, že používají nástroje ze všech těchto systémů, z nichž lze „zpětně práva získávat,“ a je přesvědčena, že je často možné dospět k podobným závěrům pomocí muslimských rozprav či na základě mezinárodních lidských práv. „Důležité pro mě není, odkud vycházíte, ale k čemu dospějete,“ zdůrazňuje.

Se svými kolegyněmi se snažila „rozebrat, co je šaría. Jak se stane, že je něco šaría? Je to od Boha, nebo je to jen náboženské ustanovení?“ V 80. a na začátku 90. let soudy založené na právu šaría v Nigérii přišly s interpretacemi, „které můžeme nazvat progresivními, spíš než aby se řídily něčí myšlenkou, něčím pohledem na to, jak to fungovalo v Arábii ve 13. století.“ Snaha Ayeshy Imamové podporovat ženy žijící podle těchto muslimských zákonů ji nevyhnutelně přivedla k práci na otázce fundamentalismu. „Fundamentalismus nás v Nigérii zasáhl, a tak to bylo naprosto nutné, protože jinak se nás fundamentalismus chystal zardousit, zadusit veškerou naději.“

Podmínkou toho byla obnova komunismu, kterou podnítil tvrdý dopad strukturálních změn a následující zápas o zdroje. Strukturální změny – ekonomické reformy, které na Nigérii uvalily mezinárodní finanční instituce – rovněž znamenaly, že mnoho nezaměstnaných, nevzdělaných mladých mužů hledalo uplatnění. Pro ně „to byla příležitost, jak získat moc a prosadit se,“ hodnotí to Ayesha. „Říkali ženám v taxíku a v autobuse, že musejí sedět vzadu. Všeobecně se zastrašovalo.“

To mělo koncem 90. let na severu Nigérie za následek větší důraz na právo šaría v regionech s muslimskou většinou, a na začátku první dekády 21. století na prosazení nové legislativy.¹⁷ „Reakce v muslimské komunitě byla skutečně smíšená. Zastánci lidských práv a ti, kterým záleží na demokracii, tvrdili, že potřebujeme sekulární zákony. Zákony zavedené pod rouškou muslimského práva jsou konzervativní a odvracejí se od lidských práv.“ Imamová si vybavuje, že dokonce někteří náboženští

konzervativci byli proti zavedení šarií z důvodů, že nelze mít zákony šariá předtím, než dojde k ekonomickému rozvoji, aby lidé mohli skutečně žít dobře.

„Nemůžete lidem useknout ruce za to, že kradou, když nemají jak získat obživu.“

Všichni takoví oponenti se však stali terčem bojůvek „horlivců“. Vyhržování smrtí, bití, vyhrožování popálením. V jednom státě, kde guvernér pozdržel schválení zákona šariá a ustavil výbor, který měl záležitost prostudovat, došlo dokonce k výhrůžkám jeho rodině. Ayesha si vzpomíná, jak byla na setkání s guvernérem, který začal zavádět šariú, v hlavním městě Nigérie Abuji. Mladí muži v sále nařizovali ženám, kde smějí a kde nesmějí sedět. „Pokaždé, když nějaká žena vstala, aby promluvila, začali řvát a přehlušili ji. Bylo jedno, jestli měla na sobě hidžáb, nebo ne.“ To bylo nové, zdůrazňuje Ayesha. Když byla mladší feministkou, „nestávalo se, že by vás překřičeli. Nebáli jste se, že vás fyzicky napadnou, že vás popálí nebo budou obtěžovat. Chodili jste na veřejné schůze a lidi vstávali a přeli se s vámi a třeba se i smáli.“

Fundamentalismus začal proměňovat život v Nigérii a Ayesha a BAOBAB se zapojily do případů žen, jimž hrozil trest ukamenování. Jeden z prvních, případ Fatimy Usmanové, následoval po tom, co Fatimin otec vzal muže, který zplodil její dítě, k soudu, aby získal pro dítě podporu. „Neměl ani potuchy, že vystaví vlastní dceru možnosti ukamenování k smrti.“ (Dnes Usmanová teoreticky zůstává propuštěna na kauci, protože případ nebyl nikdy doveden do konce. Ani naštěstí nebyl vykonán trest.)¹⁸ Většina takových případů začala u členů aktivistických skupin, kteří nutili policii, aby prokazovala vinu, a končila tím, že „spousta lidí byla odsouzena za *zina*, zakázané sexuální vztahy, a bičována, protože nebyli oddáni.“ Pokud se lidé neodvolají, odvedou je a hned zbičují, běduje Ayesha. „Bylo opravdu důležité ustavit zásadu, že se můžete odvolat. Je to vaše právo.“

„Odvolat se není proti Bohu.“

Bylo však obtížné shromáždit oběti takového trestního stíhání, aby se bránily. „Mysleli si, že jako muslimové, kteří byli obviněni podle muslimských zákonů, se nemohou bránit. Bylo by to jako přít se s Bohem.“ Tahle slova už jsem slyšela dříve. Ayeshina skupina pracovala na případu třináctileté mentálně postižené dívky, Bariyi Magazuové, který byla obviněna ze *zina* a hrozilo jí veřejné bičování. Skupina musela strávit v dívčině vesnici týden a „dohadovala se s jejím otcem, hlavou její rodiny a hlavou vesnice,

že není rouháním podat podle zákona šaría odvolání.“ Lidé pojmají právo jako svátost.

Ayeshe se podařilo členy Bariyiny rodiny přesvědčit, ale zatímco se odvolání podávalo, byla negramotná mladistvá vesničanka, která právě porodila, veřejně zbičována za sex, k němuž byla donucena. „Pak, ponížená, potlučená, plačící a celá bolavá, byla ponechána, ať nějak dojde domů sama,“¹⁹ napsala Ayesha v pobouřeném prohlášení pro BAOBAB. Ayesha mi zdůrazňuje: „Převládá názor, že dobré ženy se drží v ústraní, takže být veřejně zbičována je opravdu strašná hanba.“

Ayesha se také zapojila do úsilí o obranu Aminy Lawalové, nigerijské ženy, která byla v roce 2002 v nechvalně proslulém případě odsouzena k ukamenování za cizoložství (a později osvobozena). Ayesha Imamová byla kritická vůči některým reakcím ze Západu na tento případ, které ignorovaly zastánce ženiných práv na místě. Někteří západní zastánci žádali o milost, což nebylo ani možné, ani politicky uskutečnitelné. Místní aktivisté místo toho zvolili právní rozklady, které by popravu okamžitě zastavily. „Když se neodvoláte, mohou učinit opatření a vy můžete v zásadě vyhrát, ale pro osobu, již se to týká, je to trochu pozdě.“ Dalším důvodem, proč obránci práv místních žen byli proti milosti, je, že „teoreticky říkáte: ‚Ano, udělali jsme něco špatného, ale stejně nám prosím odpusťte.‘ Chtěli jsme názorně ukázat, že nedošlo k žádnému přečinu.“

Ženy z BAOBABU také vybraly peníze na podporu obviněných, kteří si nemohli vydělávat na živobytí, zatímco byli soudně stíháni. „Když musejí pořád odskakovat k soudu, nemohou pracovat na polích, nemohou chodit prodávat své zboží.“ A co je horší, „to napětí je příšerné.“ Proto se aktivisté snaží nabídnout psychologickou pomoc, aby obvinění překonali pocit, že zpochybňují vlastní náboženství. BAOBAB přispěl v tom, „že dal lidem vědět, že mohou bojovat a mohou vyhrát. Čím víc jsme je s tím seznamovali, tím víc chtěli bojovat, a méně lidí si myslelo: ‚Jsem muslim, nemohu kritizovat.‘“

Proti všem rozsudkům kamenování podle šariátského práva se s podporou obhájkyň ženských práv úspěšně odvolali a výsledkem bylo zproštění obvinění (nebo neprovedení trestu, jako v případě Usmanové). Od osvobození Aminy Lawalové údajně nedošlo k žádným novým případům, i když zákony zůstávají. V bitvě kamení se stromem zvítězil strom, BAOBAB.

BAOBAB se především pokusil dát na vědomí, že rozprava je stále možná, že mezi muslimy je pluralita různých výkladů a porozumění. „Proto

není protimuslmské prohlásit, „Můžeme třeba zrušit trest smrti.“ BAOBAB upozornil, že v Koránu, v bibli a v tóře se uznává otroctví, ale „dnes, v muslimském světě, si nikdo celkem vzato nemyslí, že otroctví je dobrá věc a mělo by se ospravedlňovat odvoláváním se na islám.“

Pro Ayeshu je prostor pro debatu a rozšiřování informací naprosto rozhodující. Je to jediný způsob, jak lidé mohou věci sami protlačit „k něčemu, co byste vy a já uznali jako právo.“ Právo musí být součástí procesu, ne pouhým prohlášením. „Nemůžu lidem hlásat svoje pojetí práva, stejně jako já nejsem ochotná poslouchat nějakou jeho konzervativní pravicovou verzi. Lidé musejí dovolit ostatním stejnou míru tolerance.“ Ayesha však ví, že to není vůbec snadné. Jestliže mají Nigerijci starosti s tím, jak se protlouct, „je velmi těžké najít čas na diskusi.“ Domnívá se, že nejdůležitější je „poznat, že je možné bojovat v našich obcích za změnu.“ Tato myšlenka mě přivádí zpět ke sloganu BAOBABU, vyvedenému kolem onoho afrického stromu na emblému organizace.

„Minulost nezměníte, ale můžete se pokusit změnit budoucnost.“

IMÁMOVA EMANCIPOVANÁ DCERA

Aminatou Daouda Hainikoyeová pochází ze západní části státu Niger, je jí třicet let a není provdaná. Je dcerou liberálního duchovního, imáma, vystudovala právo a specializuje se na práva žen. Poprvé jsem se s ní setkala v Dakaru v Senegalů na semináři o feministickém vedení lidí, jež pořádají Ženy žijící pod muslimskými zákony. Když mě sama večer přijde navštívit do mého hotelu v hlavním městě Nigeru, Niamey, má na sobě pohádkový splývavý šat, červené a modré boubou, černý šátek kolem krku a pohupující se náušnice.

Její vlast, přes zásoby uranu jedna z nejchudších zemí na světě, není snadným místem pro ženu, natož pro aktivistku v oblasti práv žen. Ačkoliv polovina obyvatel Nigeru jsou ženy, tvoří ženy 73 % těch, kdo žijí v extrémní chudobě.²⁰ Do školy chodí jen 38 % dívek a jedna ze tří se vdává před svými patnáctými narozeninami.²¹ Přesto je Niger formálně sekulární stát a hlavní proud islámu zde byl vždy tradičně tolerantní. Fundamentalismus zasáhl zemi v 90. letech a Zeinabou Hadariová, hájící práva žen v Nigeru, soudí, že se tak stalo působením různých činitelů: byly jimi vzestup extremismu v sousedním Alžírsku a Nigérii, ekonomický tlak způsobený restrukturalizací dluhů, vliv nigerských studentů, kteří se vrátili ze studií v cizině (kde

byli ovlivněni myšlenkami Muslimského bratrstva), a nová demokratizace, kterou využili fundamentalisté. Byly odbourány programy, které hájily práva žen, když fundamentalisté zablokovali úsilí omezit předčasný vstup dívek do manželství, a tajně sledovali schůze ženských skupin.

Dnes je v Nigeru, vysvětluje Aminatou, „fundamentalismus skutečnou překážkou při podporování práv žen.“ Podle ní je založen na chybné interpretaci Koránu a na směsi různých mylných výkladů z úst náboženských vůdců a učitelů, *marabutů*, kteří plní televizní a rozhlasové vysílání. Aminatou zdůrazňuje finanční příčiny vzestupu fundamentalismu ve své zemi. Poukazuje obzvlášť na chudobu a devaluaci západoafrického franku. Fundamentalisté příliš dobře využívají křehkého ekonomického prostředí. „Na začátku vám nabídnou peníze, abyste se staly stoupenkyněmi jejich verze náboženství, abyste nosily burku, hidžáb, nikáb. Rozdávají peníze, jídlo, pytlíky rýže, olej na vaření. I když nejste v srdci přesvědčena, přijmete, abyste neumřela hladem.“

Je aktivistkou v islámských spolicích, hlavně ve středostavovském prostředí, a říká, že zná mnoho fundamentalistů osobně – takové, kteří jsou „otevření diskusi“, i takové, „kteří se na vás ani nepodívají.“ Imáмова dcera se posmívá tomu, jak někteří udělali obrat čelem vzad a stali se z nich zbrusu noví fundamentalisté, ačkoliv dřív chodili do nočních klubů a „měnili ženy jako košile.“

Přestože je věřící, důrazně ve státu Niger podporuje sekularismus, protože ten brání v činnosti extremistům. „Lidé se těch chlapů bojí. Mají politické ambice. Je to způsob, jak je zastavit.“ Podle jejího názoru je stát vůči vzestupu politického islámu oprávněně bdělý a hraje významnou roli v tom, jak mu odporuje. Pokud je tu politická vůle a stát plní své povinnosti, Aminatou se neobává budoucnosti. Její optimistický názor stojí v příkrém protikladu k tomu, co slyším od nigerské smírčí soudkyně Moussy Satouové, která říká: „Obávám se, že za deset let se z nás stane fundamentalistický stát.“ Doufám, že pravdu má ve své předpovědi imáмова dcera, avšak dynamika, která nyní v oblasti Sahelu převládá, není slibná.

Aminatou Daoudaová vychází ze své víry a kritizuje nigerské fundamentalisty obzvlášť šířavě. „Chtějí přivést Niger zpátky do dob Proroka, mír s ním. Nechápu, že se náboženství může přizpůsobit různým situacím. Musíte být trochu bezradní, abyste tomuhle věřili.“ Ona vidí své náboženství trochu odlišně. „Islám se může přizpůsobit všem dobám. Není to uzavřené náboženství, je otevřené.“ Je si velmi jistá ve svém přesvědčení

a v tom, kým je. Nebojí se islámu, jež považuje za odolný, účelný a za něco, co se „musí vyvíjet, tak jako se vyvíjí svět.“ „To je, co mě na nich opravdu šokuje,“ říká o fundamentalistech. „Myslí si, že islám musí zůstat beze změny.“

Na univerzitě psala Aminatou diplomovou práci o Úmluvě o odstranění všech forem diskriminace žen (CEDAW), která byla přijata Valným shromážděním OSN v roce 1979. Fundamentalisté konali protestní pochody a vydávali fatwy, jimiž se snažili ratifikaci CEDAW v Nigeru úplně zablokovat, a když jim to nevyšlo, snažili se využít omezující výhrady, které by zabránily jejímu uplatnění. Tyto výhrady či právní omezení smlouvy hledají, jak povolit trvalou diskriminaci žen v rodině, zatímco Niger podepisuje úmluvu, koncipovanou výhradně tak, aby ukončila předsudky na základě pohlaví. Aminatou je přesvědčena, že „výhrady z islamistického hlediska“ neobstojí.

Podle všeho skvělá *marabut*, náboženská učitelka jménem Zeinab, prosazovala ratifikaci Úmluvy CEDAW a vydávala fatwy v její prospěch. Kázala ve státní televizi, předtím pracovala pro nigerské ministerstvo zahraničí. Přišla však o život při automobilovém neštěstí na cestě na nigerský venkov, kde hledala podporu pro úmluvu. Fundamentalisté prohlásili, že zemřela kvůli své fatwě ve prospěch CEDAW. „Všichni, kdo mluví proti islámu, skončí jako ona,“ říkají.“

Na rozdíl od takových prohlášení otec Aminatou Daoudaové, imám, podporuje její práci za práva žen (i když si musel zvykat na to, že Aminatou chodí večer ven, stejně jako na časté pracovní návštěvy mužů, občansko-právních kolegů u nich doma). „Zaplatpánbůh pochopil. Nechá mě cestovat na schůzky a pracovní semináře. Nemohu mu dostatečně poděkovat, protože mi opravdu pomohl.“

Atmosféra v rodině ji inspiruje k myšlence, že nejlepší způsob jak v Nigeru bojovat s fundamentalismem je podporovat tolerantní islám. „Fundamentalismus znamená jít mimo rámec samotného náboženství.“ V tom spatřuje opovázlivost. „My jsme náboženství nestvořili. Nesmíme si myslet, že ho budeme chránit. Ne!“ Cituje verš z Koránu, v němž Bůh praví, že náboženství stvořil on a on je jeho strážcem. Aminatou z toho verše vyvozuje svůj postoj k počínání křesťanského fundamentalisty Terryho Jonese, který se chystal pálit výtisky Koránu. „Na Facebooku jsem napsala, že se kvůli němu nevzrušuju, protože vím, že Bůh se stará o svoje náboženství. Je na Bohu, aby reagoval.“

V jejím světě by muslim neměl druhé obtěžovat nebo na ně uplatňovat nároky. S ateisty nemá žádný problém. „Je to jejich volba a já ji respektuji.“ Spoluexistence je pro Aminatou něco islámského: „Islám mě učí: muslim musí být tolerantní, musí druhého podporovat v jakékoli souvislosti.“ Jdu s ní ven do tmavé říjnové noci. Aminatou má na sobě své mnohobarevné boubou, před hotelem Gaweye chytí taxík a jede sama domů.

NAŠE DCERY SE BUDOU MOCI V TÉHLE ZEMI PROCHÁZET

„Obtěžování na ulici je proti islámu.“ „Neúcta k jakékoli ženě je neúcta k lidstvu.“ „Mám právo chodit ve svém městě svobodně.“

14. července 2011, týden předtím, než jsem dorazila do Afghánistánu, pochodovalo prašnými ulicemi Kábulu padesát žen a pár mužských příznivců a neslo tyto transparenty.²² Nová organizace, nazvaná Mladé ženy za změnu, svolala pochod z kábulské univerzity k úřadu Afghánské nezávislé komise pro lidská práva. Vyrázili poté, co zaváděcí průzkumný projekt jejich organizace ukázal, že osmnáct z dvaceti žen v hlavním městě, které si veřejně vyjdou, je denně obtěžováno – „jsou napadány, štipají je, chytají, osahávají, dokonce je fackují.“

Přichází mě navštívit vysokoškolská studentka Noor Jahan Akbarová, která Mladé ženy za změnu založila. Kolem mladého obličeje má ten nejmenší možný šátek a obejde se bez něj úplně, jakmile vstoupí do lobby hotýlku. Je z učitelské rodiny a říká, že když vyrůstala, pochopila cenu rovnosti pohlaví.

14. července 2011 spolu s ostatními mladými ženy roznášela letáčky a mluvila s přihlížejícími na ulici. Vyšly na veřejnost po „nočním dopisu“ (nepodepsaném psaní), který rozšiřovaly mezi univerzitními studenty, v němž uváděly, že obtěžování na ulici je neislámské, protože prorok Muhammad řekl, že nikdo, jen lidé podřadného charakteru, nebude projevovat neúctu k ženám. Mladé ženy za změnu také argumentovaly v termínech lidských práv, že ženy jsou rovnocenné s muži a zaslouží si stejnou důstojnost. Po nočním dopisu vydaly „výzvu k akci“ proti pouličnímu obtěžování, a dokonce ji doručily Radě Ulamá, která se skládá z předních duchovních země. Teprve pak se odebraly do ulic.

Noor Jahan vzpomíná, že v den pochodu je někteří diváci podporovali, jiní na ně pohlíželi nelibě. „Jedna náboženská televizní stanice věnovala své páteční modlení tomu, že nás urážela, tvrdili, že nejsme vhodně oblečené,

a proto si obtěžování zasloužíme.“ Dokonce i jedné účastnici v plném hidžábu řekli, že je oblečená nevhodně.²³ „Muže ohrožuje, když vidí, že ženy získávají sílu. Bojí se, že se mění životní styl, který jim zachovával právo ženy ovládat. Ten strach vyvolává spoustu hněvu.“ Vinen je i náboženský „extremismus“, protože to, co Noor nazývá „chybné interpretace“ Koránu a hadísů, což jsou výroky o skutcích Muhammadových, přikazují ženám, aby zůstávaly doma.

Mladá afghánská aktivistka, která nese jméno legendární mughalské císařovny ze 17. století, mi hrdě říká, že když požádaly o oficiální povolení akce, dostalo se jejich skupině spolehlivé policejní ochrany. Nejenže přišlo patnáct afghánských policistů, ale „šli s námi a rozdávali naše letáčky.“ Zdá se, že to pro policii byla výchovná zkušenost. To, že jsou protestující ženy obtěžovány, je rozčílilo tak, že někteří z nich na šokované výtržníky křičeli: „V Afghánistánu jsme všichni muslimy a v naší kultuře musí být matky ctěny. Všichni máte matky, sestry a manželky. Jak by se vám líbilo, kdyby vaši matku takhle obtěžovali?“

Tyto Mladé ženy za změnu jsou jako odolné divoké tulipány, které rostou v některých částech jejich země, nejsou to žádné přikrčené fialky a nespolehaly jen na policii. Ty, co pískali, fotografovaly a tím je někdy přiměly přestat. Co však bylo nejdůležitější, nevzdaly to, bez ohledu na to, co kdo řekl. „Ženy, které přišly s námi, zůstaly celou dobu.“

Aby získaly pro kampaň příznivce, veřejně oznámily dva týdny předem trasu, kterou půjdou. Nato jim vyhrožovali emailem, na Facebooku a po telefonu. Noor Jahan měla rozhovory v afghánské televizi, a pak jí bylo řečeno, že si ji najdou a potrestají. „Nic z toho však neznamená, že se bojíme, protože i hněvivá reakce ukazuje, že přemýšlejí a pochybují o svých názorech.“ Mladé ženy za změnu dva dny před akcí kvůli bezpečnosti upravily trasu a přes veřejné odsouzení vyrazily do ulic.

Noor Jahan očekávala daleko horší reakce. „Než jsme vyrazily, celé ráno se mi zvedal žaludek, protože jsem se hrozně bála, že se stane něco ohledně bezpečnosti. Cítila bych se strašně, že jsem dala dohromady tuhle akci a ohrozila tolik mužů a žen, ale všichni jsme byli v pořádku.“ Navíc jejich hlavní myšlenku vysílaly sdělovací prostředky. Obličej jí září, když popisuje svůj první politický úspěch.

Ve svých devatenácti letech už tahle mladá Afghánka uvažuje o mezigenerační odpovědnosti. Večer před pochodem poslala účastníkům motivační zprávu: „Díky vašemu boji se bude zacházet lépe s vašimi dětmi.“ I když

se bojí občanské války, až mezinárodní jednotky opustí Afghánistán, vidí budoucnost své země dlouhodobě pozitivně. „Já se toho asi nedožiju, ale myslím, že je důležité mít sny, a podněcovat je u ostatních žen kolem mě je první krok k tomu, jak jich dosáhnout.“

„Naše dcery se budou moci v téhle zemi procházet.“

Kritiku, která se na ni snaží, nese statečně. „Mnohokrát mě označili za někoho, kdo podporuje západní, nemuslimské představy.“ Podle Noor Jahan tohle obvinění vypovídá víc o těch, kteří je vyslovili, než o ní. „Podle islámu je hřích nazvat muslima nemuslimem.“ Ani se jim nebojí odpovědět. „Obvykle se ptám, odkdy je bezpečnost a úcta k ženám západní představa? Pokud řeknete, že tohle my nemáme, pak si opravdu naší kultury nevážíte.“ Mladé ženy za změnu aktivně prosazují bezpečnost a úctu k ženám nejen na demonstracích a prostřednictvím vzdělávacích programů, ale i těmi nejmodernějšími způsoby. Když se s Noor Jahan Akbarovou sejdu, má spoustu práce s projektováním bezpečné internetové kavárny pro ženy v kábulské čtvrti Karte Char.

Výzkum tradiční hudby žen v Afghánistánu, kterému se věnuje ve škole, posiluje její názory na práva žen. Ženy léta zpívají na domácích večírcích, svatbách, narozeninových oslavách. „Tahle nezveřejňovaná dvojverší a čtyřverší, která ženy zpívají, ve skutečnosti vyjadřují umlčené feministické myšlenky.“ Texty písní, které Noor Jahan posbírala, probírají předčasná manželství, „touhu chodit do školy“, stížnosti na otce a žaloby na násilí. Je typická Afghánka a chce využít folklórní hudbu k „obhajobě ženských práv jako k afghánské myšlence“. Ať si lidé myslí o její zemi cokoli, ať se Tálibán snaží zakázat cokoli, ona zná svoji historii: „Moji předkové zpívali mnoho století.“

POD RADAREM V PÁKISTÁNU

V láhaurském bytě absolventek univerzity plném knih se setkávám se Sarah Suheilovou a Kylou Pashaovou, vydavatelkami velmi odvážných internetových stránek o sexu a sexualitě v Pákistánu, které se nazývají *Chay Magazine*. Ačkoliv se zdá, že jsou ve věku mých vlastních studentek, jsou asistentkami na univerzitě. Sarah s Kylou se domnívají, že sex a sexualita v jejich zemi je svízelné téma pro diskusi. Ať se jedná o homosexuály nebo heterosexuály, „nikdo o tom nemluví a je to zahaleno náboženstvím a hanbou“, vysvětluje Sarah, která vyučuje obchodní právo. „Nemluvíme

o sexuálních vztazích mezi manželem a manželkou, ty jsou naprosto zákonné,“ dodává Kyla Pashaová. Paradoxně se o alternativní sexualitě „mluví otevřeně snáz, protože ji můžete hlasitě odsoudit.“ Transsexuální ženy jsou na některých pákistánských svatbách a pohřbech velmi viditelné, vysvětluje Kyla, „a jejich modlitba se považuje za obzvlášť účinnou.“

Sarah dává přednost výrazu *konzervativní* nebo *ortodoxní* spíše než termínu *fundamentalistický*. Vysvětluje, že kvůli všem naléhavým problémům dnešního Pákistánu mají potíž najít dost času na vedení *Chay*. Zabývá se též právem na půdu a zapojuje se do protestů proti tálibanizaci i proti ozbrojené reakci na ni. Přes jejich početné závazky chtěla Kyla, básnířka, která vyučuje interdisciplinární obor zaměřený na studium kultury, původně založit kavárnu, něco jako T2F v Karáči, literární prostor pro diskuse o sexualitě. „Jenže jsem se obávala, že by nás mohli vyhodit do povětří nebo zavřít to nebo oboje.“ Místo toho se posunuly k myšlence časopisu pro čtenáře různého sexuálního zaměření. Jejich volání po příspěvcích do časopisu vyjadřuje naději, že „sex a sexualita vstoupí do veřejné debaty“ jako způsob boje „s nespokojeností v našem každodenním životě“ stejně jako „s násilím, hanbou, depresí, zdravotními potížemi a všeobecnými společenskými neduhy.“²⁴ Mezi dalšími náměty hledají články o „pozitivním sexu, panenství a panictví a o potěšení“.

Kyla pracuje na počítači a přitom mi říká, že je otevřena názorům jak heterosexuálů, tak homosexuálů. Domnívá se, že *Chay Magazine* „poskytl velký prostor, v němž může nahlas vyjádřit své pocity a zklamání spousta lidí odlišné sexuální orientace. Prolomilo to hranici.“ Poslední příspěvky probírají náměty tak rozličné jako je smíření sexuální identity s vírou a policejní brutalita vůči transsexuálům. V Pákistánu je homosexualita považována za poskvěru, přesto Sarah Suheilová a Kyla Pashaová snáze nacházejí autory, kteří se vyjadřují otevřeně na homosexuální témata. V čísle věnovaném náboženství a sexualitě Junaid Jahangir připomíná, že někteří liberální muslimští vůdci jako imám Daayiee (první otevřeně homosexuální imám ve Spojených státech) dokonce schvalují muslimské svazky stejného pohlaví. „Na základě vývoje muslimského myšlení,“ uvažuje, „... bylo by to příliš, žádat... hloubavé a racionální příslušníky muslimského duchovenstva, aby zrevidovali případy gayů a lesbiček podle principů soucitu a spravedlnosti?“²⁵

Někteří homosexuální přispěvatelé časopisu *Chay* tvrdí, že nemohou přijmout víru, která je interpretována tak, že je vylučuje. V pojednání, které

by se hodilo stejně do některých verzí křesťanství, píše MH Tarrar: „Co se mě týká, odmítám náboženskou víru. Jako dobrý člověk vyvíjím soustředěné úsilí o to, abych zacházel s lidmi spravedlivě... a celkem žiju svůj život starostlivě. ... Náboženství, které by mě... ztratilo za to, že hledám lásku někoho mého biologického pohlaví, je vírou, bez které se raději obejdu.“²⁶

Jméno časopisu, kde je možné číst takové názory – *Chay* – je písmeno úředního jazyka Pákistánu, urdu, které nahrazuje nadávku vztahující se k ženské anatomii, slovo, jež se Sarah s Kylou snaží kultivovat. Publikace je na internetu a v angličtině a ony hledají způsob, jak ji vydávat v tištěné podobě a v urdštině, ale musejí pečlivě zvažovat bezpečnostní riziko a možné důsledky při získávání finančních zdrojů. „Měly jsme spoustu negativní odezvy v podobě jakýchsi spamů,“ říká Kyla.

Když člověk čte komentáře pod prohlášením o jejich poslání na internetové stránce *Chay*, najde směs reakcí. Některé je výrazně podporují a jsou vděčné. „Hodně štěstí... V naší zemi potřebujeme víc svobodomyšlného uvažování.“ „Díky, že to děláte.“ Jiné kážou a urážejí: „Měli byste všichni následovat učení islámu a ne cestu *šajtana*. Odnese vás do *jahanumu*.“ Satan a peklo jsou obvyklé reakce mnoha různých fundamentalistů na otevřené vyjadřování související se sexualitou. „Co kdybyste si otevřeli bordel. Čtete Korán... pak pochopíte, jakou špatnost děláte. Pitomci.“ Jiný rozzuřený komentátor tomu poslednímu znalci na internetu odpověděl: „Co kdybys nám všem prokázal laskavost a tu svou tajnou přítelkyni v hidžábu osukal?“

Přemýšlím o tom, jak těžké je vyrovnávat se s takovým napětím, když se seznámím se dvěma pákistánskými ženami, kterým budu říkat Šírín a Aafia. Jsou to lesbické aktivistky v boji za práva sexuálních menšin a jejich práce je stejně náročná, jako je jejich identita. „Proto jsme pod radarem,“ vysvětluje Aafia. Mají „sociální podpůrnou skupinu“, to, čemu my ve Spojených státech říkáme LGBT (lesbian, gay, bisexual, transgender), ale všechno je to „velmi potichu, potichu, potichoučku.“ Většina členů jejich podpůrné skupiny se drží přísně v ústraní; sex osob stejného pohlaví je zde totiž nezákonný jakožto „proti řádu přírody“ a podle trestního zákoníku postihnutelný až doživotím.²⁷ Fundamentalisté dělají všechno nekonečně nebezpečným, ale ve svém nepřátelském odporu k homosexuálům nejsou sami. „Nejtěžší je pro lidi vypořádat se s vlastní rodinou,“ říká Aafia. Sedí proti mně, má polodlouhé vlasy a na sobě džíny. Ke své sexuální orientaci se hlásí. Její rodina to ví. Lidé v práci to vědí. Aafia však o sexuální orientaci přemýšlí souhrnně a nálepka *lesbička* ji tíží.

Od těchto dvou žen se učím být opatrná, abych nepřenášela svoje chápání sexuálních kategorií na zdejší souvislosti. Celá otázka, zda LGBT orientace tvoří *identitu* či ne, je pro některé homosexuální lidi v Pákistánu důležitá, „protože se cítí bezpečně ve svém malém prostoru, který si vytvořili, kde o nich může vědět pár lidí, a oni mohou po zbytek života předstírat, že jsou normální,“ informuje mě Aafia. V současném prostředí se homosexuální Pákistánci s takovými názory bojí následků toho, kdyby zašli dál. „Myslí si, ‚Nechme to v tajnosti. Upoutáte pozornost, vyvolá to odpor.‘“ Aafia s tímhle názorem nesouhlasí a chce, aby se o sexuální identitě hovořilo otevřeně, bez ohledu na nepřízeň doby.

Proto měl vznik podpůrné skupiny pro Aafiu hluboký význam a umožnil jí vytvořit důležité vztahy. Dívá se na Šírín a říká: „Než jsme vytvořili tuhle skupinu, vlastně jsem vůbec žádné homosexuální lidi neznala. První nebo druhá lesbička, kterou jsem potkala, to jsi byla ty?“

„Já nejsem lesbička,“ opraví ji Šírín.

„No jak myslíš, bisexuální,“ pokračuje Aafia. Pro lidi s menšinovou sexuální identitou, ať v malém městě v USA nebo v Láhauru, je taková samota vysoká cena. „Bývaly doby naprosté deprese a osamění. Nikoho jsem neznala, a tak jsem myslela, že nikdo není. Pak jsem potkala lidi a říkala jsem si, že se musíme dát dohromady, aby se nikdo necítil takhle izolovaný.“

Ztěžuje jim práci současná bezpečnostní situace v Pákistánu? „I dříve to už bylo těžké,“ připustí Aafia. Kvůli vzestupu džihádistického terorismu teď tak jako mnozí jiní zažívají zvýšené bezpečnostní riziko. „Děláme všechno možné, protestujeme, ale stát se může cokoli. Někdy musíte to riziko nějak vytěsnit z mysli.“ Šírín je přesvědčená, že jejich práce je teď těžší. Jedna jejich kamarádka založila na Facebooku skupinu Osvobození pákistánských sexuálních menšin („uzavřený ekosystém“) a dostalo se jí vyjádření, že islám takové aktivity zakazuje. Když někteří účastníci uvedli, že jsou sekulární, začaly být odpovědi agresivní a důrazné,“ popisuje Šírín. „Kdyby to někdo zachytil a oni se rozhodli, že potřebují provést nějaký džihád, stačilo by málo.“

V současné situaci si Šírín dělá starosti nejen kvůli Tálibánu, ale i kvůli fundamentalistickým osamělým vlkům. „Nějaký spravedlivě rozhořčený, podle vlastního názoru dbalý, velmi věrný muslim, řekne: ‚Kdo jsou tyhle špatné ženy?‘ A to by stačilo.“ Extremismus zvýšil riziko takových reakcí, protože „opravňuje násilí jako něco, co zasluhuje úctu.“ Ve světle takového domněle „úctu zasluhujícího“ násilí skoro nikdo nečelí většímu nebezpečí

od fundamentalistů než LGBT osoby muslimského původu. Proto někteří z těch, s nimiž se setkávám, žádají anonymitu. Co se Šírín týče, lituje, že mě musela požádat, abych nepoužila její pravé jméno. Přesto zůstává optimistická: „Dá-li Bůh, jednou o to nebudu muset lidi žádat – *inšalláh*.“

POSLEDNÍ MÍSTO, KDE MUŽI OVLÁDAJÍ ŽENY

Thoraya Obaidová byla první obyvatelka Saúdské Arábie, která vedla agenturu Spojených národů. V roce 2001 se stala výkonnou ředitelkou Populačního fondu OSN, známého pod zkratkou UNFPA, a setrvala ve funkci do roku 2010. UNFPA není jen tak nějakou agenturou. Je jakýmsi hromosvodem, protože se zabývá plánováním rodičovství a reprodukčním zdravím. V roce 2001 Spojené státy pod vedením George W. Bushe, ovlivněného křesťanskými fundamentalisty, začaly zadržovat peníze na chod fondu, protože jej neprávem obvinily, že podporuje nucené potraty v Číně.²⁸ Thoraya se už zabývala všemi možnými druhy extremismu.

Její vlast Saúdská Arábie je podle mého, nikoli jejího, názoru jednou z nejuzavřenějších společností na světě. Ženy stále ještě nemohou řídit auto, přestože během nedávných protestů vyšly ven a stejně řídily. *Mutaween*, náboženská policie, zjevně neví, ve kterém století se nacházíme, obtěžuje na veřejnosti ženy za to, že mají nalakované nehty nebo nejsou dostatečně zakryté, i když v květnu 2012 se jedna odvážná žena takové středověké pátrací skupině v nákupním centru Hayat Mall v Rijádu vzeprěla a poslala po Twitteru záběry jejich obtěžování do světa.²⁹ Deset let předtím, když se dívky v Mekce snažily utéct z hořící školy, jim členové *Mutaween* zatarasili východ, protože nebyly patřičně zakryté.³⁰ Patnáct jich zahynulo. Situace zahraničních dělníků – často z Filipín nebo ze Srí Lanky – je podobně strašlivá. Jeden případ z mých dob u Amnesty International, který mi skutečně utkvěl v paměti, bylo bičování skupiny filipínských dělníků, kteří se přistěhovali za práci. Byli zatčeni na večírku a obviněni z „homosexuálního chování“.³¹ Po čtyři týdny dostávali padesát ran bičem týdně a pak byli deportováni.

Toto vše patří mezi nejhorší myslitelné interpretace islámu, přesto se vláda Spojených států dlouho nepochopitelně zmiňuje o Saúdské Arábii jako o svém „umírněném“ spojenci. Během celé mé cesty si pokrokové ženy muslimského původu hořce stěžovaly na roli Saúdskoarabského království a také na způsob, jakým jej Spojené státy chrání a podporují. V Pákistánu

Nighat Khanová zdůraznila ironii toho, že pravice ve Spojených státech bojuje proti šarii, zatímco vláda Spojených států svému saúdskému protějšku pomáhá. „Pomáhají největšímu šariátskému státu na světě.“ Íránská Chahla Chafiqová se domnívá, že Saúdská Arábie reprezentuje „islám bohatých“, a uvědomuje si, že „západní síly o Saúdské Arábii nemluví, ani když tam kamenují lidi.“ Saúdská Arábie byla v roce 1998 předvolána před Komisi pro lidská práva Spojených národů poté, co na ni Amnesty International podala žalobu za praktiky jako amputace a bičování, ale Spojené státy neřekly nic. Pracovala jsem na žalobě jako právní poradkyně a otráslou mnou, když to údajně vyřídili za hodinu za zavřenými dveřmi.³²

Thoraya Obaidová jako občanka Saúdské Arábie určitého věku zastává umírněné názory. V její situaci je však její přístup pozitivně progresivní. Mluvím s ní po Skypu v Džiddě. Ve svých šedesáti sedmi letech se domnívá, že byla osobně ušetřena toho nejhoršího fundamentalismu, když vyrůstala „během období, kdy byl Střední východ liberální.“ Tehdy v Saúdské Arábii panoval král Fajsal a přestože byl neochvějně konzervativní antikomunista a podporoval panislamismus, i on stál za vzděláním žen, díky vlivu své čtvrté ženy. Thoraya se stala precedenčním případem této politiky. Jako první saúdská žena obdržela vládní stipendium a v roce 1966 odjela studovat na Mills College v Oaklandu v Kalifornii. „Byla jsem jediná, protože se mělo za to, že kdyby saúdské ženy odešly do Ameriky, vdaly by se tam za Američany a ‚morálně by se zkazily‘.“ Nebylo to snadné. Objevila se tam uprostřed amerických 60. let, přičemž „byl na sedmnáctiletou vyvíjen veškerý tlak, aby saúdským děvčatům vydláždila cestu do Ameriky.“ První den na Mills College jela autobusem do centra Oaklandu a chodila, dokud ji nerozbolely nohy. Bylo to poprvé v životě, kdy se venku procházela sama. Byla průkopnice a pokračovala, až to dotáhla na doktorát na Wayne State University.

Když promovala, byl na ceremoniálu přítomen její otec, stál v zástupu ve svém dlouhém bílém šatu a s tradiční pokrývkou hlavy. Cestou domů byl zamyšlený a nakonec jí řekl, že si není jistý, jak by měli vystoupit z letadla, až přistanou v Džiddě. Když letadlo zastavilo, čekala na ně na asfaltu obrovská delegace mužů včetně Thorayiných bratrů. Otec ji držel za ruku. Thoraya v řeči z roku 2002 vzpomínala:

Scházeli jsme po schůdkách a já měla poprvé nezakrytý obličej, což bylo v rozporu s tehdejšími tradicemi; otec pevně držel mou ruku ve své levé, v pravé bakalářský diplom z Mills College, a mával jím vysoko ve vzduchu.

Už nikdy potom jsem si obličej nezakryla. Protože můj otec vyslal společnosti jasnou a hlasitou zprávu – vzdělání dělalo čest mně stejně jako jemu.³³

Tehdy to bylo v Saúdské Arábii možné. Thoraya se domnívá, že věci se začaly měnit s íránskou revolucí v letech 1978–1979. Pak se počet saúdských fundamentalistů znásobil. Stali se „součástí vládního systému, svým způsobem hlavním názorovým proudem“. Měli „své vlastní finanční zdroje, zbraně, vězení, místa výslechů“. Po válce v Perském zálivu v roce 1991 „ovládl zemi“ wahhábismus, sunnitská fundamentalistická forma islámu. Thorayin otec, pobožný muž, kterého v Medíně vzdělal šajch Šarabí, „jeden z progresivních islámských učenců té doby“, tenhle nový islám neuznával. Jako osmdesátiletý se vracíval z modliteb v mešitě a vyprávěl, že jim bylo řečeno, aby roztáhli nohy, když stojí, aby se dotýkali věřícího vedle nich, aby mezi nimi nemohl projít *šajtan*, satan. To se předtím nikdy nedělalo. Ptával se Thorayi: „Copak jsme nebyli muslimy i předtím?“

„Je tohle ten nový islám, ke kterému nepatřím?“

Ať jsem jela kamkoli, od Alžírsko po somálskou diasporu, lidé ukazovali prstem na Saúdskou Arábii a saúdské finanční zdroje jako na nejdůležitějšího činitele vzestupu fundamentalismu a wahhábismu na Středním východě, v severní Africe a dále.³⁴ Thoraya podotkla, že peníze se široce uvolňovaly „údajně na rozvoj“. Stavění poliklinik v zahraničí za saúdské peníze doprovázela „prohlášení a obracení na víru. Množství investovaných peněz je ohromující.“ Přesnou výši je obtížné vyčíslit, ale je v miliardách dolarů.³⁵ Také se znepokojením mluví o velkém množství saúdských mladíků, kteří se přidali k „fundamentalistickým násilnickým skupinám“, jimž říkají „Saúdští Afghánci“.

V Thorayině vlasti šíří fundamentalistické poselství i veřejné instituce. Vzpomíná, jak se skupinou mladých žen navštívila provincii al-Kásim, nejkonzervativnější v zemi, „odkud přicházejí wahhábisté.“ Dívky jí říkaly, že se musejí „učit žít dvojí život“ – učit se jednu věc ve škole a žít něco jiného doma s přáteli. Ve škole jim říkají, „je *haram*, hrách, nosit džíny, je *haram* tancovat, je *haram* slyšet hudbu, *haram* jít ven, *haram* dělat všechny možné věci.“ Doma je matky nechají nosit džíny, tancovat s přáteli, poslouchat hudbu a chodit ven do kaváren. Jedna dívka se ptá zdvořile Thorayi: „A teď mi řekněte, tetičko, kdo mi lže? Máma, nebo škola?“

Thoraya Obaidová hledí na řadu činitelů, vysvětlujících vzestup fundamentalismu, který podněcuje zákazy, jež matou mladé obyvatelky provincie

al-Kásim. „Války, postavení Ameriky, palestinsko-izraelský konflikt, iránská revoluce, rychlé změny, ke kterým dochází, mladá generace, která chce brzkou změnu v západním stylu a přitom si bere ze Západu jen to povrchní. Lidé mají pocit, že jsou ztraceni a že jediná věc, která jim zůstává, je náboženství.“

Thoraya je známá svým přístupem, jež lze ve Spojených národech charakterizovat jako „kulturní citlivost“, a obhájí podporu „umírněných hlasů islámu“ a nové vysvětlení „feministického islámu“. Když řídila Populační fond, byla známá jako zastánkyně centristických názorů. Říká, že hledá „slova, která by lidi spíš spojovala, než je vedla k boji mezi sebou.“ Také ale v zákulisí bojovala za práva žen a vzpomíná, že se nakonec rozčílila na egyptského velvyslance, když jeho a další země odsouvaly problémy práva na reprodukci. „Nazývá se to Káhirský plán,“ připomněla diplomatovi, a odvolávala se na program, jež přijala Mezinárodní konference o obyvatelstvu a rozvoji OSN, která se konala v egyptském hlavním městě v roce 1994 a s níž tehdy jeho vláda souhlasila. Dokument zaručuje ženám právo na kontrolu jejich plodnosti. „Jakou máte výmluvu?“ žádala odpověď od diplomata. „Byl jste v roce 1994 nemorální a teď začínáte být pobožnější?“ Tváří v tvář takovému posunu zpět zůstává bývalá šéfka Populačního fondu přesvědčena, že „těžištěm lidského pokroku je hledání lidské důstojnosti...“³⁶

Thoraya Obaidová – občanka Saúdské Arábie, PhD, matka, muslimka, emeritní ředitelka agentury Spojených národů – upozorňuje, že různé typy fundamentalismu se vždy „vztahují k ženám“, obzvláště k jejich reprodukčním právům a sexualitě. „Tam fundamentalisté cítí zdroj síly k ovládnutí žen. Ženy začaly pracovat a oni je nemohli kontrolovat. Je to poslední opora mužů ovládajících ženy.“

MŮJ OTEC BYL FEMINISTA

Když se ptám Širín Ebadiové, zda se domnívá, že je důležité, aby obhájkyně lidských práv z různých zemí s muslimskou většinou pracovaly proti fundamentalismu společně, odpoví, „samozřejmě“. Pak se rychle zeptá ona: „Proč se ptáte jen na ženy? Muži mohou pomáhat také.“

V zemích s muslimskou většinou mnozí muži zotročují ženy a dívky, dopouštějí se vůči nim násilí a šíří fundamentalistickou myšlenku, že to vše je boží vůle. Mnozí jiní muži v těchto zemích naopak významně přispívají

k boji za rovnost žen a jsou proti fundamentalistickým zákonům o pohlaví. Na ně se nesmí zapomínat. Například v roce 2010 jsem se seznámila s nigerským novinářem Albertem Chaïbouem, který vede neziskovou skupinu zaměřenou na rozvoj občanské společnosti a média zvanou Alternativa, a právě zorganizoval kongres žen z celé jeho země, kde diskutovali o podpoře práv žen prostřednictvím nových zákonů. Píše o tom v tiskovině své organizace a táže se: „Může Niger vytvořit skutečnou demokracii a podporovat udržitelný rozvoj, pokud staví na okraj polovinu svého obyvatelstva? Samozřejmě že ne.“³⁷

Poslední kniha mého otce, vydaná v Alžíru na konci temného desetiletí, byla historická a antropologická studie nazvaná *Alžírské ženy: oběti nové patriarchální společnosti*.³⁸ Na obálce je citát z Rúmiho, věhlasného súfijského básníka ze 13. století, vyvedený kaligrafickým arabským písmem.

„Žena je paprsek božího světla.“

Někteří přátelé přiváděli mého otce Mahfouda Bennouneho k zuřivosti, když říkali: „Koupil jsem tvou knihu své ženě.“ Otec odpovídal: „Nenapsal jsem ji pro tvou ženu – napsal jsem ji pro tebe.“ Byl přesvědčen, že lidská práva žen by měla být životně důležitou věcí i pro muže.

V roce 1999 otec připsal svoji poslední knihu své starší sestře Zohře, která za nevyjasněných okolností zemřela zřejmě rukou někoho z rodiny jejího manžela, za což se nikdy nikdo nezodpovídal. Myslím, že se z toho otec nikdy nevzpamatoval, zvlášť proto, že to bylo zahaleno tajemstvím. Jedním z otcových posledních revolučních činů bylo, že na titulní straně uvedl, že jeho kniha je pro „moji sestru Zohru, oběť berbersko-arabsko-islámských tradic.“ V roce 2010 mi v Sídí Moussa, předměstí Alžíru, mladá psychologka, která pracuje s ženami, jež přežily fundamentalistické násilí, říká, že knihu četla a na ta slova nezapomněla.

Nelze popřít, že v zemích s muslimskou většinou existuje nenávist mužů vůči ženám. Uvážili-li se hloubka podřízenosti žen, pak se ptá Mona Eltahawyová arabských mužů a arabských společností právem: „Proč nás tak nenávidí?“³⁹ Tu nenávist rozdmýchal fundamentalismus a vytvořil z ní přesvědčení. Zevšeobecňováním to ale nekončí. Nikdy nezapomenu na egyptského taxikáře, který mě na jaře 2011 vzal na káhirském náměstí Tahrír. Bouřlivě oslavoval zprávu, kterou právě dostal na mobil, že jeho žena porodila dceru. Byl tak šťastný, že mě nenechal zaplatit jízdné.

Můj otec zápasil se zátěží patriarchátu, ale během let se z něj stal feminist. Nic pro něj nebylo tak důležité jako moje vzdělání a moje svoboda.

Řekl mi, že během let ve francouzském vězení za války za nezávislost, jež probíhala 1954–1962, začal poprvé kriticky přemýšlet o situaci žen v Alžírsku, protože jeho nedostatek svobody se podobal jejich strádání.

Mnohé obhájkyň práva žen, s nimiž jsem se setkala, také hovořily o významné roli, kterou v jejich životě hrál pokrokový otec. I přínos matek je zásadní, pozitivní vliv hlavy rodiny je však zřejmě méně očekávaný. Tito muži jsou protikladem fundamentalistů. Thoraya Obaidová mi řekla, že chce vydat celou knihu o tom, jak ženy v zemích jako je její byly ovlivněny liberálními patriarchy. „Nebýt jejich otců v přísně patriarchální společnosti, nikdy by nebyly měly příležitosti, kterých se jim dostalo.“ V jejím případě snil její otec o tom, že bude mít stejné příležitosti jako její bratři. Jako „oddaný muslim vyložil příkaz v první sůře Koránu jako pokyn všem muslimům, mužům i ženám.“ To první slovo zní *vysvětluje*.⁴⁰

Haja Salamatou Traoréová, zarytá feministka a porodní asistentka, v Nigeru bojuje za přijatelnou léčbu žen s vaginálním píštělem, což je následek těžkého porodu bez odpovídající lékařské péče. Moč, stolice a krev pak pronikají do vagíny. Dochází k zdravotnímu a společenskému poškození ženy, k jejímu vyloučení, často smrti. Řekla mi: „Můj otec byl opravdový muslim a postavil mnoho mešit, ale svoje dcery nechal chodit do školy a vybrat si manžely. To je skutečná víra.“

Když se ptám Dr. Fatou Sowové, jak se stala feministkou, její odpověď je překvapivě povědomá. „Měla jsem otce, který byl určitým způsobem feminista.“ To částečně vysvětluje, kam dospěla ve své životní dráze. „Otec vždycky říkal, ‚Chci, abys to ve studiu dotáhla daleko, protože chci, abys měla dobré zaměstnání a mohla se o sebe postarat.‘“

„Poprvé jsem slyšela, že žena by měla být nezávislá, od svého otce.“

Codou Bopová, která spolu s Fatou založila GREFELS – Skupinu pro výzkum práva žen v Senegalu –, mi říká, že i ona se stala feministkou „díky otcí“. Stavěl se proti rolím, jak je vytyčuje pohlaví. „Staral se o nás. Řekl, ‚Vychovávám nezávislé děti.‘“ Muslimský otec Codou Bopové skončil tak, jak žil, a mezi dětmi nedělal rozdíly. „Když zemřel, nechal stejné podíly dcerám i synům. A než šel do evropské školy, naučil se celý Korán.“ Fundamentalismus šokuje tyhle obhájkyň a obhájce ženských práv i proto, že odmítá otevřený islám jejich otců. Někteří muslimští patriarchové omezují a týrají své dcery, avšak tihle pokrokoví otcové, kteří se doma starají, chrání a odporují fundamentalismu, nesmějí být zapomenuti.

Rejstřík

- 20 *Ans Barakat* (20 let stačí!), hnutí za ženská práva 55
- 24 (televizní seriál) 29
- Aallam, Gamal Ahmed 274
- Abbásovcí 314
- Abdelaalová, Doaa 268, 269, 272, 274, 278–281, 283, 321, 342
- Abdenmour, Ali Yahia 301
- Abdul Hadí, Mahdí 83, 311
- Abuja, bombové útoky na kanceláře OSN 139
- Aceh 119
- Afak, občanské sdružení 132–33
- Afghánistán 16, 17, 19, 21, 35, 36, 49, 52, 74, 76–78, 101–103, 147, 154, 156, 200, 229, 231, 232, 234, 240–252, 268, 284, 289, 294, 315, 316, 318, 324, 327, 341, 346
- Herát, provincie 113, 243
 - Hilmand, provincie 245
 - hudba 103
 - islámský stát 74
 - komunistická vláda 250
 - Laghmán, provincie 16
 - Lója džirga (tradiční rada), znovuoobnovení 249
 - mudžáhedíni 35, 36, 74, 75, 80, 245–250, 294, 315, 341
 - Núristán, provincie 74
 - občanská válka 74
 - odchod Sovětů 263
 - pád Afghánské demokratické republiky 74
 - pád Tálibánu v roce 2002 76, 244, 248
 - parlament 240, 249, 314
 - plánovaný odchod západních jednotek 103, 251
 - politická korupce 244
 - prezidentské volby 241, 243, 249
 - předislámské náboženské dědictví 76
 - soudnictví 244, 245
 - studentské protesty 315
 - Tálibán, 16, 17, 21, 33, 73–78, 80, 103, 226, 241–252, 289, 317, 237, 341
 - televize 102
 - umění a kulturní dědictví 73–78, 103, 294
 - válka se Sovětským svazem 52, 74, 231
 - vůdci ozbrojených skupin 249
 - vztahy se Spojenými státy 74, 242, 249, 251
 - západní 185
 - ženy 16, 78–80, 101–103, 240–243
- Afghánská nezávislá komise pro lidská práva 101, 252
- Afghánský institut vzdělávání (AIL) 316
- Afchamiová, Mahnáz 94, 124, 191, 192, 198–201, 316, 321, 327
- Africká rozvojová banka 15
- Africká unie, mírové jednotky v Somálsku 67, 213, 214, 224
- Africký roh 63
- Afridi, Zarteef 17
- Afridiová, Farida 92
- Afrika, oblast Sahelu 18, 21, 99, 286, 294
- Afrikou vedená mezinárodní podpůrná mise v Mali 286
- Aftabová, Safiya 237
- Agentura France-Presse (AFP) 285
- agnosticismus 18, 331
- Ahmadínežád, Mahmúd 193, 195
- Ahmed, Khaled 140–142, 144, 145, 233
- Ahmed, Rachid Baba 53, 180, 46, 187

- Ahmed, Said Salah 62–67, 80, 221, 332
 Ahmed, Shirwa 207, 221, 216, 230, 231
 Ahmedová, Zuhur 65, 221, 222, 224
 AIDS 91, 235, 333
 Aissa, Mohamed 182, 183
 Aissa, Souhila 182
 Ajoka, divadelní společnost 45–49, 58, 331
 Akbarová, Noor Jahan 101, 103, 340
 Akkad, Moustapha 227, 255
 Akkadová, Rima 255
 Akramiová, Mary 85, 319
 al-Azhar 279
 al-Džazíra, arabská verze 26, 120
al-Ghaida časopis 115
 al-Hisbah, mravnostní oddíl 289
 al-Káida 15, 16, 26, 29, 30, 67, 141, 207, 213, 225, 227, 235, 254, 255, 309, 319, 338
 — anglicky psaný časopis (Inspire) 32
 — distribuce burek 123
 — místní protesty proti 16
 — muslimové jako hlavní oběti 227, 255
 — přídržené skupiny 213, 230, 238, 283, 284, 325
 — teroristické útoky 225, 227
 — v Mali 16
 — vedení 272
 al-Káida na Arabském poloostrově (AQAP) 32, 298
 al-Káida v islámském Maghrebu (AQIM) 132, 135, 139, 140, 161, 227, 284, 315, 299, 333, 336, 340
Al Maseer, muzikál 322
 aš-Šabáb 26, 139, 207–224, 289, 331, 332
 — dezerce 213
 — džihádisté rekrutovaní v USA 207–210
 Alam, Intiaz 142
 Alexandrie 274
Alger Noormal, film 55, 332
Alger Républiquein, deník 177
Algérie Actualité, televizní pořad 50
 Ali, Qamar Aden 218
 Ali, Shayma Hussein al Sheik 344, 345
 alkohol, prohibice 42, 188, 219, 285, 288, 305
Alláhu Akbar (Bůh je veliký) 16, 176, 248, 255, 287
 Allalou, Mohamed Ali 55, 59–63
Alli Soutak, píseň 322
 Alternativa (Niger) 111
 Alvie, Omer 46
 Alžír (město) 11, 12, 16, 20, 22, 37, 52–56, 91, 111, 126–133, 155, 171, 173, 174, 176, 180, 181, 185–187, 191, 227, 255, 282, 289, 334
 — Al Badr, mešita 16
 — Bab el Oued, chudinské čtvrti 21, 128
 — Bab el Oued, mešita 60
 — Belouizdad, čtvrt 128
 — Ben Aknoun, předměstí 38
 — bombový útok na budovu OSN 227
 — bombový útok na bulváru Amerouche 37
 — bombový útok na Dům tisku Tahára Džáúta 126–130, 132, 147, 334
 — Centrum pro informace o právech dětí a žen 119
 — památník Maqam El Shahid 57
 — Siň Ibn Chaldúna 179
 — třída Mourada Didoucheho 157
 — ulice Hassiba 126
 Alžírská Univerzita 11, 173
 Alžírské shromáždění demokratických žen (RAFD) 177–181
Alžírské ženy: oběti nové patriarchální společnosti (Mahfoud Bennoune) 111
 Alžírsko 11, 12, 16, 19, 21, 22, 24, 31, 50–62, 91, 98, 109, 112, 126–140, 146, 153–185, 197, 215, 228–230, 233, 249, 257, 260, 265, 281–283, 286, 287, 292, 295, 299–304, 318–325, 336, 339, 346
 — diaspora 50
 — francouzský kolonialismus 154
 — hnutí nezávislosti 143, 177
 — hudba 50–53, 62, 332
 — Charta míru a národního usmíření 158, 170
 — islámský fundamentalismus v 50–52, 58–60, 62, 88–91, 96, 126–41, 149, 156–181, 194, 234, 284
 — kapitalismus 155
 — městské volby 1990 52
 — násilí proti tisku 126–132
 — nemocnice Beni Messous 54
 — parlamentní volby 1991–1992 53, 156
 — planina Mitidža 161, 166, 167
 — rodinné právo 55, 91

- rozhlas 59
- televize 50, 51
- terorismus 11, 12, 36, 42–50, 52–56, 126–141, 156–189, 238
- Trojúhelník smrti 54, 56, 153–163, 164–189, 195, 320, 338
- uprchlíci z Mali 286, 287
- válka za nezávislost 57, 60, 91, 154, 157
- zpravodajská služba 302
- Amání, Kiján 135, 193, 196
- Amanulláh Chán, král Afghánistánu 74
- Amari, Chawki 281
- Americko-arabský antidiskriminační výbor (ADC) 219
- Aminíová, Asíja 203–205
- Amirov, Radik 150–152
- Ammán 255
- Amnesty International (AI) 31, 36, 107, 108, 167, 230, 236, 245, 179, 258–260
- spor Gita Sahgalová/Moazzam Begg 31
- útvar pro kulturní rozdíly mezi muži a ženami (Gender Unit) 31
- Amnesty International USA (AIUSA) 228
- Amritsar, masakr 1919 43
- Amrouche, Amine 302–304
- Amroucheová, Hassiba 52
- Ancer, Ahmed 130, 131
- andaluská hudba 179
- Andaluský institut pro toleranci a nenásilí 266
- angličtina 14, 26, 105, 142, 338
- islámská fundamentalistická propaganda v 26, 32, 209
- Ansar al-Šaría 282
- Ansar Dine (Obránci víry) 16, 26, 290, 293, 294, 296
- Antalya 20, 37
- antisemitismus 233, 261
- Anwarová, Zainah 88
- Arábie 95
- Arabové 238, 280, 311, 313
- arabská hudba 37, 50–52, 83, 268, 322, 323
- Arabské jaro, viz revoluce v roce 2011
- Arabsko-americká univerzita v Dženínu 81
- Arabský poloostrov 23, 24
- arabští Američané 227, 254, 298, 311
- arabština 21, 25, 65, 132, 238, 288
- alžírský dialekt 50–52, 131
- tuniský dialekt 276, 277
- Arendtová, Hannah 189, 190, 192
- Archaeologie chaosu (milostného)*, (Mustafa Benfodil) 132, 282
- Arif, Muhammad 237
- Asíjiny oči* (Soheil Vahdatiová) 203
- ateismus 13, 14, 60, 93, 101, 227, 255, 264, 299
- atomová bomba 196
- aur kitne jalianwala Bagh*, divadelní hra 43
- Al Awadi, Walid 321
- al-Awlaqí, Anwar 32, 33, 94, 209, 298, 299
- Ayeshová, Naila 83, 114–117
- Azam, Mohammed 245
- Ázerbájdžán 19
- Azgichinová, Naďa 145
- B., Naim 128
- Bá, Círé 284
- Bábur, Mughalská říše 79
- Bagdád 123, 238, 255
- Bahová, Rokia 290
- Bahrájn 257
- Bachtijár, Šápur 184, 186
- Bamako 284, 285, 287, 288, 291–296
- Bangladéš 36, 329
- al-Banná, Hassan 33
- baobab strom 95
- BAOBAB, organizace na ochranu ženských práv 95, 97, 98
- Barelvi, škola 227
- Baroudi, Hamid 51
- Bašířová, Maria 243–245
- Batirshina, Yana 152
- BBC 41, 64, 75, 213, 218, 241, 305, 332
- Beauvoir, Simone de 268
- Begg, Moazzam 31, 33
- Belhadj, Ali 59, 145, 156, 52, 147, 159
- Belhadjová, Ahlem 259, 281
- Belhouchet, Omar 126–130, 180, 298
- Bělorusko 152
- Ben Achour, Yadh 282
- Ben Ali, Zine al-Abidine 256–266, 276–278, 282, 283, 300
- Ben Romdhane, Mahmoud 259–262
- Bendžedíd, Šadlí 155

- Benfodil, Mustafa 55, 57, 130–136, 138,
166, 168, 177, 282, 283, 335–336
- Benganaová, Katia 179, 180
- Bengházi 15, 282, 343
- Bencheikh, Soheib 119
- Beni Messous, vojenská základna 54, 303
- Benkherroubiová, Samia 50, 52, 331
- Bennoune, Lachdar (dědeček) 154
- Bennoune, Mahfoud (otec) 11, 12, 14,
111, 154, 313, 28, 43, 137, 158, 160, 183,
240, 242, 250, 320, 330, 331
- Bennouneová, Karima (autorka) 11–23, 298
- Bennouneová, Zohra (teta) 111
- Bensoudaová, Fatou 16
- Berbeři 278
- Betlém 82
- Bezzef (alžírská skupina umělců a opo-
nentů režimu) 131
- Bíbióvá, Asija 71, 142, 143, 225
- Bible 97
- Bihi, Abdirizak 207–217, 224
- Bin Ládín, Usáma 46, 48, 132, 237
- Birzeit, univerzita 308
- Bitsojev, Said 145–151, 314
- Bitva o Alžír* (film) 60
- Blair, Tony 47
- Bled Connexion, sdružení 62
- Bled Musique* (televizní pořad) 50–55
- Blida 54, 56, 137, 153, 160–166, 171, 175,
182, 186, 215, 274, 287, 315, 336
- Ben Achour, čtvrť 153
- Blida, univerzita 164
- Bodmar, pan 288–292
- „bojovníci za svobodu“ 228
- Boko Haram, hnutí 139, 254, 325, 340
- Bombaj 232
- útoky v roce 2011 141
- Bopová, Codou 35, 90, 112
- Boroumandová, Ladan 187–192, 318, 339
- Boroumandová, Roya 184–192, 195, 199,
318, 339
- Boroumand, Abdurrahman 185, 186, 190
- „Bosňané v Alžírsku“ 177
- Bouattaová, Cherifa 14, 22, 301
- Buazizi, Muhammad 21, 256, 257, 273, 278
- boubou 21, 23, 98, 120, 293
- Boucebsi, Mahfoud 11
- Boucliová, Leila 119
- Boughedouová, Saida 137
- Boughedouová, Zoulikha 137
- Bouchaïb, Adnane 157–160, 166, 167, 176,
301, 302
- Bouchaïb, Mochtár 158–160
- Boukhobza, Mohamed 11, 323
- Boukra, Liess 34, 165
- Boullataová, Terry 81–84, 117, 344
- Boulmerkaová, Hassiba 55
- Brahimí, Lachdar 249
- Brecht, Bertolt 39
- Búfarík 56, 131, 181, 36
- Bűh, 26, 29, 40, 90, 98, 124, 205, 244
- Bulha*, divadelní hra (Nadeem Shahid) 47,
48, 331
- Burgiba, Habib 260, 261
- burka 21, 46, 47, 50, 74, 78, 85, 99, 118–120,
122, 123, 247, 248, 252
- Burqavaganza*, představení (Nadeem Sha-
hid) 45–48, 331
- Burton, Richard 67
- Bush, George W. 14, 29, 47, 107, 239, 340
- Carnegieho nadace pro mezinárodní mír
17, 27
- Casablanca (město) 14
- Casablanca* (film) 70
- Celopákistánská hudební konference 69
- Celosvětová kampaň proti kamenování
a zabíjení žen 87
- Centrum pro ústavní práva (CCR) 31–33
- cenzura 129, 131, 138, 143
- CIA 186
- a iránský převrat 199
- Cisséová, Aïssatou 86–88, 317, 333
- Cisséová, Fatimata 293
- cizoložství 16, 90, 97, 205, 242, 248, 285, 333
- CNN 15, 195
- Cohen, Leonard 21, 72
- Copelonová, Rhonda 310
- COREN network 292
- Cornell, Svante 147, 148
- čádor namaz* 79
- čádor* 21, 124, 185
- Čečensko 19, 145–150
- islámský fundamentalismus 147–150
- islámský stát 148

- separatistické hnutí 146
- válka s Ruskem 146, 148, 298, 305
- Černovil (Machačkala) 305, 307
- Červený kříž 75, 246
- Čína, nucené potraty 107
- Člověk a člověk*, film 195
- Čtvrtá světová konference o ženách 200

- Daayiee, imám 104
- Dagestán 19, 145, 305–307
- islamizace 306
- islámské fundamentalistické násilí 305–307
- Daily Times*, deník (Láhaur) 140
- Dakar 87, 89, 92, 98, 313, 314, 343
- univerzita Cheikh Anta Diop 86
- Dánsko 43, 218
- Dár es Salám 255
- Dárfúr 333
- dariština, dari 21, 78, 79, 244
- Darwin, Charles 11
- Darwiš, Mahmúd 81
- Davidova hvězda 152
- Dekkaliová, Kheira 176–180
- Democracy Now!*, rozhlasový pořad 33
- demokracie 28, 34, 72, 95, 111, 155, 156, 178, 184, 194, 198, 199, 251, 261, 263, 265, 280, 281, 299, 300, 341
- arabská 28
- Dershowitz, Alan 29
- Desai, Mufti Ebrahim 42
- Děti půlnoci*, kniha (Salman Rushdie) 117
- děti 115, 132, 173, 254
- jako vojáci 284, 290
- Detroit, město v USA 28, 32
- Diagana, Boubacar 284
- Dilem, Ali 156
- Dilou, Samir 276
- dishdasha* 273
- diskriminace křesťanů 283, 294
- diskriminace podle pohlaví 17–19, 85, 93, 100, 122, 266, 322
- Divadelní dílna Rafiho Peera (Láhaur) 39–44, 46, 180, 181, 319
- Djahnineová, Nabila 180
- Djazairouna* (Asociace rodin obětí islamistického terorismu) 36, 153, 162–164, 170, 287, 301

- Djerbalová, Dalila 299
- Dorbane, Mohamed 127, 334, 335
- Ducosová, Lalia 161, 272
- Dudajev, Džochar 146
- duff* (buben) 42, 43
- Dutourová, Nassera 300–303, 307
- Dva kroky vpřed* (film) 234
- Dva miliony přátel za mír v Afghánistánu, kampaň 17
- Džamáat-e-Islámí (JI), politická strana 25, 46, 69
- Džauť, Tahár 7, 129
- Džibríl, Mahmúd 314
- Džidda 108
- džihád 23, 24, 26, 52, 53, 65, 128, 147, 164, 165, 194, 207, 214, 228, 235, 240, 282, 294, 325, 326, 339, 340
- koncept ráje v 59, 60, 227, 229
- a Prorokovo učení 42, 43, 165
- džihádisté 15, 16, 31–34, 136, 141, 147, 148, 154, 168, 228–230, 284–286, 288, 291, 292, 322, 343
- mladiství 32, 40, 142
- salafisté 22, 25, 26, 117, 134, 229, 260, 261
- v USA 207–224
- džilbáb 21, 56, 119, 121, 223

- Ebadíová, Širín 110
- Eddine, Nabil Charaf 238
- Egypt 14, 15, 19, 21, 31, 238, 266–274, 278–281, 283, 316, 317, 322, 341, 342
- Horní Egypt 268, 273, 274
- islámská ústava 279, 283
- křesťané 21, 268, 270, 273, 278, 279, 281, 283, 287, 288, 293, 367
- Muslimské Bratrstvo 25–27, 35, 266–274, 283, 341
- parlamentní volby 2011 14, 271
- revoluce 14, 72, 124, 259
- prezident Mursí 125, 321
- El Moctarová, Aminetou Mint 327
- El Qods El Sharif 83, 84
- El-Husseini, Abou Dhaif 283
- Elaph*, časopis 238
- Ellison, Keith 211
- Elsawiová, Zaynab 86, 118, 122
- Eltahawyová, Mona 111

- Encre Rouge* (Rudý inkoust), kniha (Ahmed Ancer) 129
- Ennahda, politická strana 14, 20, 25, 27, 258–264, 275–278, 282, 283, 317, 328, 329
- ENTV (Alžír) 50, 51
- Ertürkova, Yakın 125
- Essaghirová, Zayneb 283
- Etiopie 18, 21, 223
- Ettajdid, politická strana 259–261
- Ettakatol, politická strana 276
- Evropská rada pro fatwu a výzkum 25, 119
- Facebook 25, 49, 62, 69, 72, 100, 102, 106, 131, 179, 220, 232, 270, 277
- Fairouz 51
- Faiz, Faiz Ahmed 72
- Falwell, Jerry 253
- Fanon, Frantz 162
- Farah, Omar 216
- Fardin, Mohammad Ali 80
- fársí 189, 191, 193, 206
- fašismus 26, 122, 192, 260, 337
- Fatah 309
- Fatah, Tarek 122, 264
- Fattahiján, Ehsán 190
- fatwa 35, 43, 75, 76, 100, 150, 166, 200, 214, 326, 327
- sport 215
- ženská práva 100, 119, 120, 340
- Favret-Saadaová, Jeanne 30
- FBI 207, 209, 213, 216, 220
- feministické hnutí 27, 33, 85, 86, 88, 121, 122, 199, 239, 263, 264, 268, 269, 275, 315, 323, 332, 333
- Fidži 19, 93, 120, 123
- Fórum Awami Jamhourího 319
- Fox News* 15
- Francie 19, 27, 57, 60–62, 91, 92, 112, 120, 124, 131, 161, 178, 186, 199, 286, 301
- koloniální vláda v Alžíru 154, 155
- uprchlíci z Íránu 186
- Friday Times*, týdeník (Láhaur) 48, 140
- fundamentalismus 12–14, 17–19, 22–25, 28
- křesťanský 25, 100, 107, 223, 253,
- kulturní vs. náboženský 89
- židovský 21, 309
- viz také muslimští fundamentalisté
- Gades 586
- Gainutdin, Ravil 151
- Gambie 19–21, 334
- Gao 284–293
- mravnostní oddíl al-Hisbah 289
- Náměstí Nezávislosti 285
- Gauharová, Madeeha 45, 47–50, 77, 331
- Gaza 81, 114–118, 232, 308
- Centrum pro záležitosti žen 114, 115
- uprchlický tábor Džabalíja 115
- Gellerová, Pamela 14
- Ghannúší, Rašíd 262, 264, 265, 317, 328
- Al-Ghoulová, Asma 116, 117
- Ghribiová, Habiba 18
- Giacaman, George 308, 309
- globalizace 23, 24
- Goebbels, Joseph 237
- Groznyj 18, 145, 146, 148, 149
- Guantánamo, věznice 25, 31, 210, 277, 327
- Guardian*, britský deník 32, 236, 298
- Guevara, Ernesto Che 69
- Guindo, Abdoulaye 289, 290
- Guindová, Bibata Maiga 292
- Haag (den Hague) 92
- Hadariová, Zeinabou 85, 98, 340
- Haddám, Anwar 130, 136, 311, 334, 335
- Hadís* 43, 102
- Hadjamová, Mimouna 321
- Hafizová, Heba 124, 125
- Haik* 58
- Hainikoyevá, Aminatou Daouda 98–101
- Hakawati, palestinské národní divadlo 81–84
- Hakimiová, Nadia 261, 262, 265
- halal* 42, 134
- Hamás 35, 81, 115–117, 308, 309, 311, 344, 345
- ministerstvo pro záležitosti žen 115
- Hamdani, Abdelkader 164
- Hamdani, Mohammad Salman 211
- Hamdaniová, Gousseem 164
- Hammadiová, Meriem (Houria) 56
- Hammadiová, Rachida 56
- hammam (turecké lázně) 180, 287
- Hamza, Šadlí 227
- haram* (hříšné chování) 42, 52, 53, 109, 165, 271

- Haram aš-Šaríf (Chrámová hora) 21, 310
 Hasan, Mehdi 254
 Hashimová, Fahima 118, 333
 Hasni, Cheb 53
 Hassan, Abdel Sabour 273, 274
 Hassan, Burhan, „Malý Bašír“ 207–211
 Hassová, Amira 82, 83
hawiya (průkaz totožnosti) 82
 Hebron 21, 309
 Hekmatjár, Gulbuddín 249, 250
 Hélie-Lucasová, Marieme 23, 91, 93, 94, 310, 311, 314
 Herát 78–80, 113, 114, 185, 244, 245, 251, 316, 317, 330
 Hezbe Islámi 249
hidžáb 96, 99, 102, 105, 119–124, 135, 162, 171, 172, 179, 182, 223, 259, 268, 305, 310
 hinduisté 23, 227, 233–235
 Hirsi Aliová, Ayaan 32
 Hizb Ut-Tahrír, politické sdružení 25, 260
 Hmidaová, Bochra Belhadj 258, 259, 264, 275
 Hnutí za jednotu a džihád v západní Africe (MUJAO) 284, 286, 288, 292, 293
 Holbrooke, Richard 237
 Holder, Eric 224
 homosexualita 15, 24, 26, 27, 33, 59, 91, 103–107, 191, 195, 239, 253, 255, 276
 Hosaini, Syed Ahmad 113
 Hospodářské společenství západoafrických států (ECOWAS) 286
 Hoveyda, Amir Abbas 199
 hudba 37, 39, 41–44, 49, 63, 71, 72, 83, 103, 132, 179, 182, 183, 268
 — alžírská 50, 51
 — mystická súfijská 48
 — zákazy 52, 53, 60, 65, 67, 109, 285
 Human Rights First 299
 Human Rights Watch (HRW) 147, 186, 280
 — ženská práva 186, 187
 — zpráva za rok 2011 280, 281
 humanismus 30, 35, 43, 150, 219
Huriyatina (Naše svoboda), rozhlasová stanice 273
 Husajn ibn Alí 194
 Husajn, Saddám 123, 239
 Husseinová, Samar 269, 270, 272, 273
 Husseinová, Lubna 86
 Chabane, A. L. 128
 Chafiqová, Chahla 22, 23, 85, 108
 Chahine, Youssef 322
 Chaibou, Albert 111
 Chalilzád, Zalmaj 249
 Chamenei, Alí 190
 Chammari, Khemais 263
 Chammariová, Alya 263–266
 Chán, Ismail 80
 charita 35
 Chartúm 86, 118, 122
 — Ženské výzkumné středisko Salmmah 118, 332
Chay Magazine, internetový časopis 103–105
 Cheney, Dick 30
 Cherchell, vojenská akademie 138, 139, 255
 Chomejní, Rúholláh 90, 186, 188, 193, 200, 201
 — masové popravy 1983 204
 Chomsky, Noam 143
 Chorásániová, Núšín 202
chorba frik, polévka 161
 Chouaki, Salah 33, 323, 345
 Chouakiová, Ourida 345
 Christian Science Monitor 17
 Ibish, Hussein 219
 Ibn ‘Abd al-Wahháb, Muhammad 34
 Ibn Rušd 322
 Ibn Tajmíja 136
 Idrissov, Umar 149
Ifrin (Světlo), hudební skupina 63, 64
imám 20, 21, 42, 166, 192, 209, 215, 267, 321
 — internetoví imámové 42, 43
 — liberální 98–100, 104, 217–219, 274, 278, 295
 Imam, Cheikh 21
 Imamová, Ayesha 95–98
Independent, deník 63
 Indonésie 15, 92
 Inguško 145
inšalláh (dá-li Bůh) 68, 107, 176
Inspire (časopis al-Káidy) 32
 Institut pro mír a sekulární studia, (IPSS) 231, 232

- International Herald Tribune* 28
- Internet 37, 43, 49, 79, 94, 103, 105, 132,
151, 187, 206, 257, 306, 325, 337
- Intifáda 114, 309
- Irák 19, 31, 51, 123, 165, 237–240, 315, 325,
346, 10, 22, 44, 123, 140, 247–250, 332
— chaldejské kostely 239
— sektářské násilí a terorismus 239
— sunitsko-šítský konflikt 270
— útoky al-Káidy 27
— válka v 14, 28, 30, 237, 239
— ženy 123, 237–239, 340
- Írán 17, 80, 113, 184–206, 225, 247, 276,
318, 324, 326, 339
— Basidž 194
— Dokumentační středisko pro lidská
práva 198
— homosexualita 195
— Jednotná studentská fronta 196
— Kurdové 195
— mravnostní policie 193
— Nejvyšší soud 196
— revoluce 34, 109, 110, 124, 186, 201,
276
— Revoluční gardy 193, 194, 196
— SAVAK tajná policie 184
— státní převrat v roce 1953 řízený CIA 186
— šáhův autoritativní režim 124, 184,
186, 188, 198, 199
— trestní zákoník 202, 205
— uprchlíci 19, 184–186
— Zelené hnutí 194–196
— ženský oděv 124, 198–204
- islám 18, 26, 37, 119
— feminismus v 93, 110
— páteční modlitba a kázání 192
— *rahma*, princip milosrdenství 229
— svátek Eid 56, 154, 228
— svolávání k modlitbě (*ithan*) 19, 38, 160
— tolerance a přizpůsobivost 43, 87, 98,
100, 101, 148, 152, 285, 317
- Islamábád 236
— bombový útok na hotel Marriott 41
- Islamia, kolej 330
- islamismus 18, 23, 35, 85, 134, 179, 184,
192, 261, 281, 329, 345
— homofobie 195
— sexismus 93, 122
- Islámská fronta spásy (FIS) 11, 25, 52–53,
60, 127, 130, 136, 145, 155, 156, 159,
160, 168, 178, 180, 181, 311, 332, 334
- Islámská komise pro lidská práva 25
- Islámská organizace Francie 25
- Islámští vlci 149
- Izrael 14, 19, 21, 33, 35, 80–84, 114–118,
307–312
— konflikt s Palestinou 81, 82, 110, 308,
309
— kontrolní stanoviště Kalandia 309–311,
343
— operace Pilíř obrany 117
— útoky na Gazu 114–116
— židovské osady 21, 229, 309
- Jahangir, Junaid 104
- Jahangirová, Asma 313
- Jalalová, Imrana 123
- Jamal, Omar 212
- Jamal, Quadratullah 76
- Jemen 32, 257
- Jericho 81
- Jeruzalém 18, 21, 80, 82, 83, 114, 121,
307–310
- Jihoašijské sdružení pro svobodná média
140, 142
- Jilaniová, Hina 31, 93, 235
- Jižní Asie 31, 33, 42, 46, 123, 145, 326
- Joffé, George 178
- Jogjakartské principy 191
- Jones, Terry, pálení Koránu 16, 100
- Joofová, Amie 89
- Joyaová, Malála 314
- Judge, otec Mychal 253, 255
- Júsufzajová, Malála 17, 94, 226, 232, 233,
236, 237, 315
- Kába 79
- Kabardsko-Balkarsko 149
- Kábul 73–75, 77, 78, 85, 101, 230, 240,
245–250, 297, 314
— Karta-I Se, čtvrť 240
— Karte Char, čtvrť 103
— letiště 240
— náměstí Microrayani 248
— nemocnice mezinárodního výboru
Červeného kříže 246

- okupace Tálíbánem 75–77, 241–248
- pahorek s kábulskou televizí 249
- pochod za ženská práva 101
- policie 102
- raketové útoky mudžáhídů 246, 247, 249
- stadion 21, 248, 290
- univerzita 73, 101
- útulek pro týrané ženy 85
- Kábul: Fungující město*, multimediální projekt 77
- Kábulské národní muzeum 74–77
 - baktrijské zlato 74, 294
 - drancování Tálíbánu 75
 - předměty ze Surkh Kotal 78
 - výrobky z kovu dynastie Ghaznovců 75
- Kaddáfi, Muammar 257, 284, 343
- Kadyrov, Ramzan 147–149
- káfir*, pl. *káfírún* (nevěřící) 49, 81, 143, 144
- Kafka, Franz 276
- Káhira 268, 321
 - Americká univerzita v Káhiře 269
 - americké velvyslanectví 26
 - Beano's Café 269
 - Káhirská univerzita 118
 - náměstí Maydan 283
 - náměstí Tahrír 21, 111, 266, 267, 271–274, 278, 282, 283, 373
 - násilné demonstrace 26, 267–274
 - obvod Manyal 267
 - obvod Mohandseen 270
 - policie 273
- Kam Air 78
- Kamalov, Ali 306
- Kamalov, Chadžimurat 307
- Kampala, bombové útoky 214
- Kanada 19, 207, 337
- Kandahár 245
- kapitalismus 157
- Karáčí 9, 45, 68–73, 144, 337, 338
 - bezpečnostní opatření 68, 69
 - hotel Marriott 78, 321
 - kavárna T2F 69–73, 104
 - Rudá zóna 68
- Karadáwí, Júsuf al- 17, 119
- Karavana do Bagdádu*, píseň (Hamid Baroudi) 51, 52
- karikatury 43, 57, 58
- Karoui, Nabil 277, 300
- Karzái, Hamíd 249
- Kaspické moře 305
- Kassemová, Doaa 125, 266–269, 272–278
- Kašgarí, Hamza 219
- Katar 18, 192, 279
 - podpora fundamentalismu 18, 279, 286, 329
- Kavkazané 145, 149, 305, 306
- Kavkazský uzel*, internetové stránky 149
- Kazvín 201
- „Když umění zemřelo“, divadelní hra (Said Salah Ahmed) 65, 67
- Keňa 64, 207, 213
 - uprchlický tábor Utanga 64
- Khadra, Yasmína 16
- Khafagyová, Fatemah 270, 271
- Khaled, Cheb 62
- Khaliq, Abdul 242
- Khan, Muqtedar 254
- Khan, Nusrat Fateh Ali 21
- Khanová, Nighat 85, 108, 124, 314
- Khanová, Rina Saeed 48
- Khanová, Sheema 254
- Kheddar, Mohamed Redha 166, 167, 169
- Kheddarová, Cherifa 166–171, 249, 287, 301, 302, 319, 336
- Kheddarová, Leila 166–169
- Khuda Zameen se Gaha Nahin Hai* (Bůh ještě Zemi neopustil), televizní pořad 331
- Kiání, Džafar 205
- Kidal 284, 293
- Kidvaiová, Nuzhat 69, 70, 314
- King, Peter 210
- Kirmaniová, Sheema 49, 80, 122
- Koh, Harold 28, 327
- Kohatská vědeckotechnická univerzita (KUST) 330
- kolonialismus 8, 28, 34, 154, 329
- Komise pro lidská práva v Pákistánu 17
- komunalismus 95
- komunismus 35, 53, 245, 250, 269
- komunitní pracovníci 20, 23, 217–220
- Kongres Spojených států 208, 210, 211
- Konstituční demokratické shromáždění (RCD), strana (Tunisko) 258
- konzervatismus 46, 85, 89, 95, 98, 104, 117, 219, 265–270, 280, 308
- kulturní 88

- náboženský 86, 295
- Koofiová, Fawzija 240–243
- Korán 38, 84, 90, 98, 112, 124, 254, 267
- fundamentalistické interpretace 38, 52, 60, 64, 86, 88, 90, 91, 102, 105, 119, 120, 182, 188, 248
- pálení 16, 100
- recitace 16, 37, 208, 248
- učení a studium 88, 120, 208, 324
- zákaz zabíjení nevinných 254
- krajní pravice, muslimská a západní 30, 33, 34
- „*Křehký stát*“, článek (Muqtida Mansoor) 143
- křesťané 19, 143, 197, 281
- americké náboženské vysílání 25
- fundamentalismus 33, 100, 107, 223, 229, 26, 98, 102, 105
- křesťanské země 10
- terorismus proti 236
- v Egyptě 268, 270, 273, 274, 278
- v Mali 285, 291
- Kuvajt 279, 329
- kvakerské Africké mírové turné 320
- L'chaim Tatars*, kniha (Amirov, ed.) 152
- Labter, Lazhari 319, 320
- Láhaur 39, 41, 106, 225, 226, 230–235
- bombové útoky 39, 41, 180, 181, 226, 235
- Liberty, kruhový objezd 226
- policie 44, 226
- Stadion Muammara Kaddáfího 39
- Tiskový klub 226
- Ústav pro ženská studia 85
- základní škola 44
- Láhaurská univerzita věd o managementu (LUMS) 43, 44
- Láhaurská všeobecná nemocnice 47
- Larabová, Sáliha 183, 191
- Lashkar-e-Jhangvi*, militantní organizace 338
- Lashkar-e-Taiba*, (Armáda spravedlivých), militantní skupina 141, 142
- Lawalová, Amina 97
- Libanon 36
- Les Borgnes (Jednoocí)*, drama (Mustafa Benfodil) 133
- LGBT (lesbian, gay, bisexual, transgender) 105, 106
- Liabes, Djalali 176
- Liberté*, deník (Alžír) 130
- Libye 14, 15, 275, 282, 321, 343
- lidé muslimského původu 24, 29, 33, 85, 121, 149, 182, 297
- Lidová fronta pro osvobození Palestiny 117
- lidská práva 13, 22, 23, 25, 26, 29–37, 95, 108, 130, 132, 138, 155, 159, 179, 181, 187, 191, 198, 226, 229, 230, 263, 264, 276, 281, 289–301, 303–307, 329, 337–339, 344
- London School of Economics 239
- Los Angeles Times*, deník (USA) 76
- madrasa* (náboženská škola) 140, 144, 151, 231
- Magazu, Bariya 96
- Magomedov, Bijakaj 305–307
- Mahmudová, Sabeen 70, 73
- Machačkala 305
- Maigaová, Djingarey 287, 343
- madžlis aš-šúrá*, tajný spolek duchovenstva 155
- Malajsie 19, 88, 93
- Maledivy 90
- Mali 16, 18, 19, 284–296, 315, 325, 336, 343
- oblast Gao 286–293
- oblast Kidal 284, 293
- operace Serval 343
- Malijská banka solidarity 293
- Manoubská Univerzita 276
- Mansoor, Muqtida 143–145, 337
- Maportaliche/ Ecritures Sauvages, (Není to důležité/Divoké rukopisy)*, umělecká instalace (Mustafa Benfodil) 133, 134
- Maqdisí, Abu al-Walid al- 214
- marabut* (náboženský vůdce) 87, 99, 100, 165
- Maroko 16, 229, 257
- Maruf, Zakaria 222
- Masoudi, Omara Khan 73–77, 80
- Masúd, Ahmad Šáh 249
- Matin, Le*, deník (Alžír) 54, 128, 129, 178
- Mauretánie 327
- manželství 91, 202
- „dočasné“ 137
- hromadná svatba 116
- nucené 293

- předčasné 98, 99, 103
- smíšené 82, 263
- sjednané 253
- souhlas ženy 113
- Mbowová, Penda 300, 313, 314
- Mebarek, Allaoua Aït 128, 334
- Medína 109
- Mehsúd, Baitulláh 235
- Mehsúduv kmen 235
- Meigs, James B. 297
- Mekbel, Saïd 62, 129, 145, 229
- Mekka 42, 43, 107, 322, 329
 - pouť 166
 - Velká mešita 166
- Merabet, Ali 159, 304
- Merabetové, bratři 159, 187
- Merchichi, Rabah 132
- mešita 12, 25, 26, 115, 144, 148, 155, 181, 197, 208, 225, 226, 251, 288, 339, 340
 - finanční podpora 208, 209
 - ozbrojené útoky na 212, 235, 255, 295
 - protesty proti budování 28, 29
 - rekrutování džihádistů 208, 222, 292
 - šíření 219
 - zákaz vstupu žen 123
- Mezinárodní den mateřského jazyka 65
- Mezinárodní den žen:
 - 1995 180, 181
 - 2005 319
 - 2011 28, 263, 271, 272
- Mezinárodní federace pro lidská práva 159
- Mezinárodní pakt o občanských a politických právech 299
- Mezinárodní trestní soud 16
- Milion podpisů*, kampaň 201, 202
- Minbar at-Tawhid wa-l-Džihád*, rada Šarii 214
- Minneapolis, USA 66, 67
 - „Malé Mogadišo“, čtvrt 207
 - kavárna Mapps 63, 65
 - Komunitní středisko Briana Coylea 218
 - mešita *Dár al-Hidžra Masdžid* (Dům útěku) 217
 - Rooseveltova střední škola 208
 - rozhlasový pořad 221, 222
 - sídliště „Věže“ 207, 217
 - somálští uprchlíci 216–224
 - Starbucks 221
- Minnesota 207, 214–224
- Minnesotská univerzita 207, 224
 - právnická fakulta 207
 - Svaz somálských studentů 220
- mírové hnutí 17, 142, 251
- Mírový azyl* 70
- mistrovství světa ve fotbale 214
- Mladé ženy za změnu, 101, 103, 340
- modlitba 19, 35, 37, 38, 78, 104, 119, 136, 160, 219, 248, 274, 321
- Mogadišo 64–67, 139, 213, 218, 223, 224
 - ministerstvo školství 139
 - Národní divadlo 64, 139
 - sebevražedné bombové útoky 218
 - Svaz islámských soudů 223
- Mohamed, imám Sharif 218, 219, 224
- Mohammedová, Yanar 122, 123, 238, 239
- Mohamud, Muhamud Osman 213
- Molotovovův koktejl 267
- Mosaddek, Muhammad, svržení 186
- Mosadiq, Ahmad Reshad 247
- Mosadiqová, Horia 80, 247–250, 315, 316
- Moskevská státní univerzita 145
 - fakulta žurnalistiky 151, 152
- Moskva 145, 146, 149, 230, 305, 307
- Moundhir, Abou el 168
- Mounir, Mohamed 322
- Mounkaïlaová, Fatimata 120
- Mousouris, Sotiris 75
- mrzačení ženských genitálií (FGM) 191, 271, 334
- Mubarak, Husní 237, 257, 266, 269–274, 342
 - pád 269, 270, 279
- Mubaraková, Suzanne 279
- mučení 29, 30, 54, 137, 155, 161, 164, 196, 197, 199, 229, 269, 277, 284, 300, 303, 306
 - přijatelnost v Americe 29
- mudžahedínské skupiny 74, 75, 128, 136, 245–247
 - afghánské 35, 75, 80
 - podpora Spojenými státy 250
- muftí* 42, 119, 149, 151, 227
- Muhajabah.com 24
- Muhammad (Prorok) 15, 26, 42, 43, 93, 99, 134, 155, 165, 217, 240
 - řeč v Mekce 42
 - společné vítání mužů a žen 42
 - zákaz urážení 15, 225

- zobrazování 32
- Mujahid* (Mudžáhedín, televizní hra) 48
- Mukhtar, Abdirahman 219–221, 224
- mulláh* 15, 28, 40, 46, 61, 94, 113, 241, 314
- liberální 112–114, 241
- Mullinová, Corinna 239
- Mursí, Muhammad 125, 283, 321
- muslimové 15, 16, 27–30, 94–96, 124, 145, 150–152, 157, 178, 187, 188, 197, 219, 228, 233, 239, 268, 270, 280, 288, 294, 305, 313, 325, 337
- *ahmadíja*, sekta 226
- dědictví a kultura 20, 24, 37, 38
- diaspory 19, 24, 119, 313
- jazyky a dialekty 21
- liberální a levicové pohledy 14, 22, 227, 261, 329
- manipulace fundamentalisty 15, 23, 26, 323
- opozice fundamentalistickému extremismu 22, 59, 144, 179, 184, 185, 315, 335, 336, 341
- oprávněné pocity křivdy 34, 60, 227, 229
- súfisté 16, 41, 44, 47, 48, 111, 147, 213, 285, 305
- sunnité 42, 109, 117, 149, 152, 192, 214, 238, 270, 337
- šíité 68, 122, 137, 141–143, 238, 270, 337, 338
- Muslimská organizace spásy 42
- Muslimská rada Británie 25
- Muslimské bratrstvo 25, 26, 33, 35, 99, 125, 267–274, 321, 329, 341, 342
- Strana svobody a spravedlnosti 25, 279
- muslimské fundamentalistické politické strany 14, 15, 20, 27, 46, 69, 141, 237, 260
- muslimské nevládní organizace 25
- muslimské oblekání 116–125
- muslimské právo 24, 26, 48, 95, 97
- čtyři hlavní školy interpretace 26
- viz také *šaría*
- Muslimské společenství 26
- Muslimský kanadský kongres 122
- muslimští fundamentalisté 11–15
- definice 23–25
- „dvoji řeč“ 26
- humor jako zbraň proti 58–61
- nenávisť k ženám 110
- ničení posvátných míst a kulturních památek 16, 75, 76, 285, 296
- omezení a zákazy 15, 16, 17, 18, 24, 25, 42, 43
- „příští život“ 35
- popírání a zamlžování násilí 233–235
- pravá a levá perspektiva 12, 14, 22, 3, 5, 13, 15, 27–31, 120, 228–230
- prvořadě nebezpečí pro muslimy 22, 23, 33, 211
- přihlašování se k odpovědnosti 233
- „rozptýlený fundamentalismus“ 25, 26
- sociální služby 35, 99
- *takfiri*, odpadlivci od víry 157
- údajně „umírnění“ 27, 28, 247, 265, 328
- volební a politické programy 17, 18, 24, 25, 27
- vůdcové ze středních a vyšších tříd 35
- západní perspektiva 22, 23, 27, 28, 32–34
- západní tolerance a podpora 27–29, 31, 32, 35, 26, 246, 249
- Mušaraf, Parváz 46, 47
- Muwatin (Palestinský institut pro studium demokracie) 308
- Naang Wal* (Uzel)
náboženství 323
- odluka od státu 265, 281, 315
- nacionalismus 27, 35, 63, 145, 223, 281
- Nadace Abdurrahmana Boroumunda 187, 190, 191
- Omid (Naděje) jako ústřední bod 188, 189
- Nadeem, Shahid 46, 331
- Nadžibulláh, Muhammad 74
- Naeemi, Sarfraz 227
- Najjarová, Rima 81
- Naqab*, divadelní hra (Rafi Peerzada) 39
- Národně osvobozenická fronta, Alžír 154
- Národní fronta (iránská opoziční skupina v exilu) 184, 186, 188
- Nasraouiová, Radhia 258, 259, 280, 299
- NATO 249, 341, 348
- Navždy zastavte kamenování*, kampaň 205
- Nawaz, Maajid 72

- nay* (flétna) 42, 43
 Neekzad Herati, Gholam Rasul 79, 80
 Neekzadová, Hassina 79
 Netanjahu, Benjamin 312
Nevinnost muslimů (film) 15, 16, 26, 43, 279
 nevládní organizace (NGO) 25, 70, 87,
 120, 152, 233, 266, 280, 301
New York Times 27, 29, 65, 130, 222, 253
 New York, N.Y.,
 — Ground Zero 253, 320
 — muslimští taxikáři 29
 — navrhované muslimské centrum 29,
 253
 — útok na Světové obchodní centrum 253
News on Sunday, týdeník (Pákistán) 237
Newsweek, týdeník 147
 Niamey 98, 120, 135
 — hotel Gaweye 101
 Niger 23, 85, 98, 100–112, 120, 135, 140, 316
 — sekulární tradice 93, 94
 — uran 98
 — vzestup muslimského fundamentalismu
 95–97
 Nigérie 19, 20, 93, 95–98, 139, 325, 346
 — ekonomické reformy 95
 — *šaría* 95–97, 108
nikáb 25, 34, 99, 119–123, 157, 268, 272, 276
 Norimberský proces 181
 Norrisová, Molly 32
 Norsko 206
Nouvel Observateur, Le, deník (Francie) 180
 novináři 126–155
 — Alžír 126–138
 — Čečensko 145–149
 — Írán 188, 189, 197, 204
 — Pákistán 140–145
Novyje Izvestija, deník (Moskva) 145, 149

 O. Z. 323, 324
 Obaidová, Thoraya 107–110, 112, 333
 Obama, Barack 14, 32, 209, 216
 obrázka 87, 235
 odbory 29, 35, 50
 Oddělení informací a bezpečnosti (DRS)
 302
 olympijské hry v Londýně 2012 18
 Omar, Jamil 319
 Omar, Mahamud Said 213

 Omar, mulláh 75
 Organizace iránských žen 199
 Organizace pro svobodu žen v Iráku
 (OWFI) 237
 Organizace pro osvobození Palestiny (PLO)
 35
 OSN:
 — Komise pro lidská práva 159
 — „kulturní citlivost“ 110
 — lidskoprávní nástroje 191
 — Mezinárodní výzkumný a vzdělávací
 ústav pro podporu žen (INSTRAW)
 200
 — Mezinárodní konference o obyvatelstvu
 a rozvoji 110
 — Populační fond (UNFPA) 107
 — Rada bezpečnosti 284, 286, 292
 — Rozvojový program 227
 — Úmluva o odstranění všech forem dis-
 kriminace žen 100
 — Valné shromáždění 312
 „Osobní zodpovědnost za diktatury“
 (Hannah Arendtová) 189
 otroctví 98, 327
 — sexuální 136
 Ouaredová, Akila 84
 Ouari, Nacer 171
 „*Oueh dek yal Qadi*“, (Co to do vás vjelo,
 pane soudče?), píseň 55
 Oukaziová, Ghania 126, 129
 Ozbrojená islámská skupina (GIA) 165,
 168, 331, 332, 335, 336, 346

 P-TV 48
Pakeezah, muzikál 80
 Pákistán 16, 17, 19, 21, 39, 41–50, 69–71,
 76, 92, 93, 103–107, 123, 124, 140–145,
 151, 169, 172, 226, 227, 230–237, 246,
 251, 284, 316–319, 330–332, 337, 338
 — armáda 141
 — Asociace advokátů Nejvyššího soudu
 Pákistánu 313
 — hinduisté a židé 233–235
 — Chajbar Paštúncchwá, provincie 17, 232,
 330
 — ISI, ústřední zpravodajská služba 141
 — *Osvobození pákistánských sexuálních
 menšin*, facebooková skupina 106

— Paňdžáb 72, 141, 234
 — údolí Svát 17, 94, 232–235
 — vznik v roce 1947 47
 Pákistánská hinduistická rada 235
 Pákistánský institut pro mírová studia 236
 Palestina 80–84, 121, 307–312
 — růst vlivu islámského fundamentalismu 80, 81
 — sekularisté 309, 312
 Palestinský institut pro studium demokracie (Muwatin) 308
 Pan Ki-mun 284
 Paňdžáb 72, 140, 141
 paňdžábština 44, 47
Parfums d'Alger, film 321
 Pársáová, Farochró 200
 Pashaová, Kyla 103, 104
 patriarchát 111, 112, 199
 Pearl, Danny 255
 Peerzada, Faizan 40–45, 50, 58, 131, 319
 Peerzada, Rafi 39
 Peerzadaová, Núr 39, 45
 Peking 200
perahan tunban 74
Persepolis, film 276, 277, 300
Persepolis, komiks (Marjane Satrapiová) 81
 Perský záliv 51, 87, 109, 192, 326, 327
 perština 21, 78, 188, 189
 Péšávar 235, 330
 — bombový útok na hotel Pearl Continental 230
 Pollittová, Katha 85
 polygamie 14, 15, 116, 147, 199, 202, 260, 275, 276, 280
 pozemková reforma 35
 pracovní školení 115
Procès-Verbal, týdeník (Mali) 289
 Proč terorismus funguje (*Why Terrorism Works*), kniha, (Dershowitz) 29
 prostituce 138
 — účast žen v politice rovná se 200
 protiteroristická opatření 229, 298, 314–316
 předsudky 30, 87, 100, 152, 211, 305, 313
Příběhy Nafího a Khadiji, komiks (Aïssatou Cisséová) 87
 Případy kamenování v muslimských souvislostech (*Mapping Stoning in Muslim*

Contexts), kniha (Spravedlnost pro Írán/Justice for Iran) 92
 Pšichačov, Anas 149
 Qadri, Malik 72
qawwali (súfijská hudba) 48
 Qazzazová, Hadeel 81, 117
qui-tue-qui (kdo zabije koho), teze 167, 168, 233
 Rabah, Jamil 80, 81
 Rabat 281
 Rabbání, Burhánuddín 75
 Rada pro americko-islámské vztahy (CAIR) 25, 212
 Rada pro rozvoj výzkumu sociálních věd v Africe (CODESRIA) 89
 Rada Ulamá 101
 radikalismus 13, 23, 64, 146–150, 178, 192, 210–214, 223, 305–307
 Rafáh 116
 RAFD 177–181
 Rafsandžání, Hášemí 184
 Rachik, Hassan 24
rai, hudební styl 37, 51, 53
Raks e Bismil: Samadův příběh (hra) 43
 ramadán 38, 56, 90, 119, 131, 160
 — *Ghazwat Badr* 173
 — *iftár*, večere po skončení půstu 214
 — *Laylat al-Qadr* 139
 — *suhur*, snídaně 176
 Ramadán, Tárik 28, 33
 Ramadánový turnaj v košíkové 207
 Ramalláh 115, 308, 309
 Rana, Muhammad Amir 236
 Rashid, Salman 17
 rasismus 29, 51, 94, 191, 253, 255, 264, 313
 Rasoolová, Aménia 253, 255
Raz-o-Niaz, hra (Peerzada) 39
 Redissi, Hamadi 283
 Rehmanová, Sonya 41
 Republikánská strana, (USA) 210
Respublika, noviny (Čečensko) 146
 Reuters 293
 revoluce roku 2011 (arabské jaro) 10, 28, 133, 239, 254–259, 263, 270, 275–277, 280–282, 286, 341
 Rezái, Hadži 204

- Rizviová, Magida 123
Rockrocky (televizní pořad) 52, 54
 Rosenblitová, Tanya 311
 Rouabahová, Malika 162, 319
Rozhňevaná žena, kniha (Wasila Tamzaliová) 122
 rozvod 92, 202, 242
 Rushdie, Salman 32, 117
Rusko pro všechny, internetový portál 152
 Rusko 19, 20, 145–152, 252, 305, 306
 — čečenská válka 146–149
 — Kreml 306
 Ruský svaz novinářů (RUJ) 305
 Russell, Bertrand 143
 Rutgersova univerzita 238

 Saadátová, Aida 201–203, 339
 Saadiová, Rim 277, 278
 Sadaawiová, Nawal El 31
 Sadouová, Zazi 177, 180, 181
 Saeedaová, Diep 225, 226, 230–233, 238, 242
 Saeedová, Fouzia 70
 Sařiová, Hanifa 16, 17
 Sahálehová, Atefa 204, 206
 Sahel, oblast 18, 99, 286, 294
 Sahgalová, Gita 31
 salafisté 15, 22, 25, 26, 117, 134, 229,
 260–265, 268, 271–280, 283, 300, 305,
 317, 349
 Samar, Sima 252
 Samih, Ahmed 273
Sans Pitié (Vše povoleno), rozhlasový
 pořad 59
 Saragustiová, Anat 309
sári 21, 123
 Sartre, Jean-Paul 143
 Satanské verše, román (Salman Rushdie)
 276
 Satouová, Moussa 99
 Satrapiová, Marjane 81, 276
 Saúdská Arábie 14, 17, 34, 107–110, 148,
 151, 192, 261, 275, 279, 326, 333
 — al-Kásim, provincie 109, 110
 — mravnostní policie 193
 — náboženská policie (*Mutaween*) 107
 „Saúdští Afghánci“ 109
 Scottová, Joan 121
 Sdružení na obranu a podporu práv žen 171
 Sdružení Wassila pro práva žen v Alžírsku
 299
 sebeupálení 21, 256
 sebevražední atentátníci 66, 67, 84, 132,
 139, 150, 153, 207, 216–218, 221–229,
 234–236, 241–244, 255, 256, 326, 337
 Sehati, Kourosh 196–198
 Sekularismus je věci žen (SIAWI), interne-
 tové stránky 94
 sekularismus 13, 15, 24, 27, 33–35, 49, 89,
 93–95, 98, 99, 117, 140, 157, 197, 232,
 237, 253, 258, 259, 264, 291, 292, 308,
 309, 319, 321, 337, 345
 Sen, Amartya 71
 Senegal 18, 19, 86–92, 121, 322, 333
 Sestry v islámu (SIS) 88
 severní Afrika 14, 15, 33, 37, 57, 86, 109, 199,
 257, 258, 271, 275, 276, 284, 294, 342
 Severní aliance 252
 Severoafrické obrození 257
 sex, sexualita 25, 59, 88–90, 103–106, 276
 — nezákonný 96, 97, 205
 — právo na reprodukci, 105–109
 — předmanželský 90
 sexismus 93
 sexuální menšiny 27, 105, 106
 seznamy smrti 32, 33, 166, 178
 Sfax 322
 Shabanovich, Abu-Bekir 152
 Shah, Bulha 47, 48
 Shaheedová, Farida 123, 313
 Shahzad, Saleem 141
shalwar kameez 21, 44, 46, 47, 70, 123, 226
Shirkat Gah, nevládní organizaci pro práva
 žen v Láhauru 233
Shura-e Nazar, mudžáhedínská koalice 249
 Si Mustapha 132
 Siad Barre, Mohamed 63, 64
 Sídí Bú Zid 256, 257, 278, 283
 — Hay el-Nour, čtvrť 257
 Sídí Moussa 111, 159, 171–176
 — klub šití 171–174, 316
 Sifaoui, Mohamed 33, 127, 128
 Sinioraová, Randa 81
Sipah-e-Sahaba, teroristická organizace
 141
 Sít obětí války 249, 250
 Skupina afghánských žen 79

- Skupina pro výzkum práv žen v Senegalu (GREFELS) 112
- skupina Soumoud 157–159, 304
- Slim (karikaturista) 57, 58, 84
- Smati, Aziz 54, 55, 58–62
- Sněmovna reprezentantů, USA, slyšení bezpečnostního výboru o radikalizaci islámu 211, 212
- socialismus 63, 155
- Sociálně demokratická stezka (SDP), strana 259
- sociální demokraté 35
- sociální sítě 18, 25, 32, 72
- Soir d'Algérie, Le*, deník (Alžírsko) 127, 130, 334, 335
- Soltan-e-Ghalbha* (Kráľ srdcí), film 80
- Somálské ministerstvo školství 63
- Somálské středisko vzdělávání a sociální podpory 208
- Somálsko 62–67, 138, 139, 157, 207–224
- somálština 21, 65, 221, 222
- SOS Zmizelí (SOS Disparus, alžírské sdružení rodin zmizelých) 159, 300–303
- souk el felah* (farmářský trh) 162
- soukromé vlastnictví 35
- South Park (televizní seriál) 32
- Sovětský svaz 145, 146, 151, 152
- invaze do Afghánistánu 52, 74, 231, 246
- rozpad 146
- Sowová, Fatou 89–94, 112, 121
- Soyinka, Wole 254
- Spinoza, Benedict 189, 190
- Spojené arabské emiráty 133, 279
- Společenství za vzdělanost žen (WLP) 200
- Spravedlnost pro Írán 92
- Srebrenica 251
- Stalin, Josef 148
- Státní polytechnika v Kano 326
- Stevens, Christopher 15, 282
- Strana svobody a spravedlnosti 25, 271
- Střední Východ 51, 108
- Středozemní moře 38, 114
- studená válka 35, 63, 231, 246, 248
- Súdán 15, 17, 19, 86, 90, 118, 122, 268, 332, 333
- Súdánská ženská skupina pro mír (SuWEP) 86
- súfismus 16, 44, 47, 48, 111, 147, 285, 305
- Suheilová, Sarah 103, 104
- sunnitě 42, 149, 152, 192, 214, 337
- Svaz muslimských novinářů v Rusku 150
- Světové sociální fórum 34
- Světový kongres pátečních imámů a vedoucích modliteb 192
- „*Svoboda myšlení a svoboda vyjadřování za svobodné vlády*“, (Spinoza) 189
- svoboda projevu 30, 315
- svoboda vyznání 26, 265, 315
- Sýrie 291, 325
- šáh (Muhammad Réza Páhavi) 124, 184, 186, 188, 198, 199
- šajtan* (satan) 105, 109
- Šarabí, šajch 109
- Šardžá 133, 134
- bienále 134
- šaría 14, 24, 28, 29, 90, 95–97, 108, 140, 185, 214, 232, 238, 248, 252, 263–265, 275, 285, 291–295
- „Boží zákon“ 24
- muslimské právo vs. 24
- odmítání 48, 272, 285, 291, 314
- rodinné právo 91, 238
- šátek 21, 35, 44, 116, 118–125, 147, 171, 191, 204, 293
- Šestý filmový festival v Abú Dhabí 321
- šíitě 68, 122, 137, 141–143, 238, 270, 337, 338
- Škola nové generace 81, 82, 310
- Švedov, Grigorij 146, 149, 298
- T2F, kavárna 69–73, 104
- Tabassumová, Gulnar 233–235
- Tádžikistán 19
- Taha, Yousri Mohamed 273
- Takistán, město 205
- Tálíbán 16, 17, 26, 39, 40, 47, 72–78, 94, 138, 225–227, 230–237, 241–248
- jednání s USA 77, 247
- opozice vůči 231–233, 339
- podpora 231, 232, 249
- svržení v roce 2002 76, 77
- „umírněný“ 27, 319
- Tamzaliová, Wassila 121
- Tarrar, MH 105
- Tasír, Salmán 72, 140

- Tasír, Shahbaz 72
 Tatarstán 19, 150, 152
 Tataři 150–152
 Tea Party 29
 Teherán 9, 184, 185, 189–191, 200–204
 — Evin Prison, vězení 189, 196, 197, 205
Tehrik-e Tálíbán-e Pákistán 17
 tělesné tresty 86, 90, 96, 188, 189, 205, 248, 275, 284, 289, 290
 teokracie 5, 39, 193, 205
 terorismus 36, 39, 42, 46, 54, 61, 126, 128, 130–142, 153, 154, 157–159, 161–168, 170, 172–182, 225–230, 237–241, 297–308, 318, 319, 334–336, 339–341
 — bezpečnostní opatření 44, 45, 68, 243, 298, 307
 — definice 228
 — „zbytkový terorismus“ 139
 — zneužívání protiteristických opatření 229, 299, 312
 — viz také jednotlivé formy a skupiny
 teroristické útoky 11. září 29, 211, 228, 229, 238, 253–255
 — konspirační teorie 167, 233, 297
 — obviňování feministek a homosexuálů 253
 Timbaktu 284, 285, 291–296
 — Institut Ahmeda Baby 294
 — zničení muslimských posvátných míst 16, 285, 294
 — ženská věznice 295
 Tlemcaniová, Salima 135–139, 142
 Tlemcen 53
Tora Bora (film) 321
 Touréová, Cissé 93
 Tran, Mark 298
 Traoréová, Haja Salamatou 112, 322
 trest smrti 71, 90, 96, 98, 125, 142, 181, 200, 202, 205, 339
 trockisté 167
 Truchlící matky 211
 Tuaregové 131, 140, 284, 286
 Tunis (město) 258
 — Avenue de la République 259
 — Avenue Mohamed V 276
 — Kasbah 258, 261, 275
 — Liberty Avenue 261
 — mezinárodní letiště Kartágo 266
 Tuniská asociace demokratických žen (ATFD) 261, 262
 Tunisko 16, 19, 256–278, 280–283
 — diktatura Ben Aliho 256–264, 266, 276–278, 282, 283, 300
 — Nessma TV 276–278, 300
 Turecko 19, 20, 38, 125, 197, 203, 329
 Uganda 213–215
 UNESCO 263, 347
 únosy 54, 72, 135, 136, 158–160, 165, 172, 250, 275, 300, 307, 315, 330, 335
 urdština 21, 44, 105, 142–144, 225, 232, 237, 338
 Urus-Martan 149
 USA 235, 256, 280, 314
 — cílené zabíjení 237, 298
 — imperialismus 249
 — protiarabský rasismus 29, 51
 — protimuslimské nálady 18, 29, 30, 210–212, 223
 — tolerance muslimského fundamenta-
 lismu 27, 28, 35
 — uprchlíci muslimského původu 19, 186, 203, 208–224
 Usmanová, Fatima 96, 97
 Usmanová, Zil-e Huma 47
 Uzbekistán 92
 Vahdatiová, Soheila 205
 válečné zločiny 16, 309, 327, 344
 „válka proti teroru“ 22, 247, 322
 válka v Perském zálivu 1991 44, 107
 včelařky 134
 Velká Británie 25, 35, 318, 345
 Vězni v klecích (CagePrisoners), organizace 25
 vousy 34, 52, 54, 57–59, 70, 78, 113, 134, 150, 226, 232
 Výbor na ochranu novinářů (CPJ) 140
 Výbor pro společnou akci za lidská práva, Pákistán 226
 Východní Afrika 207, 213
 Východní Jeruzalém 18, 80, 81, 308
 — záchytné středisko Moscobiya 114
 — Zeď 82, 312
Vzedmutá řeka, film 234

wahhábismus 34, 109, 147, 149, 263, 305
Walou à l'horizon (Na obzoru není nic),
 kniha, (Slim) 58, 84
War jiraaba Cakaaruu Iman, rozhlasová
 hra (Said Salah Ahmed) 64
 Warraich, Sohail 225, 236, 375
Washington Post, deník (USA) 184, 185,
 216, 348, 357, 360–362
Watan, El, deník (Alžír) 126–130, 135,
 139, 157, 161, 180, 290, 336
 Watanwal, Mohammed Hášim 241
 waterboarding 14
 Watson, Paul 76
 Wayne State University 108
 West Point, středisko pro boj s terorismem
 227
 Wilde-Blavatsky, Adele 121
 Wilders, Geert 281
 Wolof, etniku 87

Yacine, Kateb 131
 Yacoobiová, Sakena 316, 317
 Yakawlang, masakr 251
 Yousová, Fatima 303

Zahouaniaiová, Cheba 37
 Zakharyová, Dahlia 270, 272, 274, 278
 zákony proti rouhání 69, 71, 72, 140, 219, 299
 — protesty proti 225, 230
Zanán-e Írán (Íránské ženy), internetové
 stránky 204
 Zaoui, Said 133
 Západ 108
 — debaty kolem zahalování 120, 121, 122
 — levicové postoje 31–34, 201, 254
 — mírové hnutí 251
 — politická korektnost 170
 — pravice 13–15, 28, 98, 227, 237, 253
 — vojenská okupace 34
 Západní Afrika 16, 286, 326, 327, 340
 — Maghreb 16, 264
 Západní břeh 81–84, 114, 115, 229, 308
 — *Fatah*, výročí 309
 — židovské osady 21, 309
Zarta!, román (Mustafa Benfodil) 57
 Zavahrí, Ajmán 272

Zeinab (*marabut*) 100
 „Zelená vlna“ 15, 281
 Zenoune-Zouaniová, Amel 173–175, 183,
 346
 Zenouneová, Houria 171, 173
 Zijául Hak, Muhammad 35, 46, 47, 72, 231
zina (zakázaný sexuální vztah) 96
 Zoubaová, Malika 177–179, 184, 197, 211
 zpěv a tanec 43–51, 62, 72, 73
 — erotický 90
 — folklórní 103

Ženy žijící pod muslimskými zákony
 (WLUML) 14, 15, 85–91, 279

ženy 26
 — aktivistky 19, 24, 32, 47, 50, 69, 70, 80,
 90, 94, 98, 99, 102, 105, 120, 124, 161,
 171, 191, 203, 205, 225, 231, 259, 270,
 282, 290, 293, 310, 314, 318, 321322,
 326, 332, 333, 339
 — fundamentalistky 24
 — hendikepované 86–88, 96, 97
 — kamenování, mrzačení a zabíjení 16,
 21, 33, 47, 86, 88, 90, 92, 96, 97, 118,
 119, 204, 205, 232, 248, 289, 332–334
 — matky 41, 44, 47, 57, 61, 71, 80, 87, 89,
 90, 102, 109, 110, 154, 166–175, 180,
 185, 203, 209, 210, 221, 222, 242, 246,
 267, 269, 276, 286, 287
 — novinářky 22, 41, 48, 56, 82, 84, 115–
 116, 119, 126, 136, 137, 139, 145, 177,
 185, 204, 205, 211, 224, 247, 309, 335
 — obtěžování a útoky 101, 102, 107, 115,
 125, 269, 272, 340
 — podnikatelky 221
 — potrat 114, 261
 — práva 12, 18, 20, 24, 26, 31, 55, 57, 84, 85,
 90–105, 111–114, 186, 199, 201, 244,
 245, 259–266, 270, 314, 315, 322, 343
 — vaginální pištel 112
 — zločiny proti cudnosti 203, 204
 — znásilňování 131, 134–138, 159, 164,
 165, 180, 204, 234, 235, 239, 246, 250,
 292, 293, 300, 315, 340
 Židé 21, 151, 152, 189, 190, 227, 229, 233,
 255, 261, 308–311

KARIMA BENNOUNE

Tady vaše *fatwa* neplatí

PŘÍBĚHY LIDÍ
Z ISLÁMSKÉHO SVĚTA
BOJUJÍCÍCH PROTI
FUNDAMENTALISMU
A NÁSILÍ

Z anglického originálu *Your Fatwa Does Not Apply Here*,
vydaného nakladatelstvím W. W. Norton & Company
v roce 2013, přeložili Kateřina Brabcová, Michaela Ponocná
a Jindřich Mandák. Rejstřík přeložil Jiří Zbořil
Typografie Vladimír Verner
Vydalo nakladatelství Vyšehrad, spol. s r. o.,
roku 2016 jako svou 1457. publikaci
Vydání první. AA 24,65. Stran 400
Odpovědný redaktor Filip Outrata
Vytiskla Tiskárna a vydavatelství 999, s. r. o.
Doporučená cena 348 Kč

Nakladatelství Vyšehrad, s. r. o.,
Praha 3, Víta Nejedlého 15
e-mail: info@ivysehrad.cz
www.ivysehrad.cz

ISBN 978-80-7429-635-2